

„Stajero“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstro-Ogrsko: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razumno; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računari naročnino z ozirom na visokost poštne. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 vin.

Uredništvo in upravnstvo se nahajata v Ptuju, gledališko poslopje št. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 2.

V Ptuju v nedeljo dne 13. januarja 1907.

VIII. letnik.

Današnja številka ima 4 strani priloge in obsega torej 12 strani.

Na predstraži.

Hudi baji se pripravljajo v novem letu, politične stranke se že pripravljajo na to boje, — in mi, ki stojimo na predstraži naprednega gibanja tudi ne smemo sedeti za pečo...

V hudih bolečinah je porodila avstrijska državna zbornica svoje zadnje dete: splošno in ednako volilno preobnovo. S tem so olpiti noroma življenju pravo pot. Široke mase brezpravnega ljudstva bodo odedaj same odločale o svoji usodi. Kandidati zakonitih sej in gostinskih konferenc bodo postali nemogoči; ne kaplano, doktorjev in bogatašev, — ljudstvo treba boče vprašati. In to je ravno v naših razmerih velikega pomena. Spominjati se je treba le, na kako gajnatu način se je vsilil prefekt Korošec za kandidata in prisilil vsa pravila-lahovitihi apcat, da je prišel pravi, lor na glasove. „Kandidat vseh katoliških Slovencev“, tako so vpili klerikalci o Korošcu, — in vendar je bil le kandidat pešice praviških duhovnov in Robiča, Ploja ter dr. Vouška, kateremu se je zvrzal, da boče nasledoval le njih politiko... Tako se je „delalo“ in „fabriciralo“ praviški kandidate ter poslance. Znano je, da pilabaje a p. poslanec Roškar pred vsemi ljudmi vsekakor kaplančetu roke; ne morda „is pobotsost“, ampak samo da pribije svojo popolno odvisnost od klerikalnih mogotcev... Klerikalizem je postavil in komandiral doslej slovenske „poslance“, — odedaj pa se mora to spremeniti. Treba boče kandidatom, da počažijo ljudstvu voljo, zmoglost in srce, da raskrijejo svojo dušo, da razvijajo svoj program. Splošno in ednako volilna pravica nam je v prvi vrsti vzgojevalno sredstvo, ki mora napraviti ljudstvo politično sveto.

Strah.

Franko-ščipal Guy de Maupassant.

Po kosilu podali smo se na krov. Pred nami je letala velika plošča jutrnega morja, na katero je sipala mirna luna svoje lahke žarke. Mirno je plovila velikanška barka in pošiljala velike oblake črnega dima proti nebu, in za nami je oralo kolo in valovi so bili divji in beli kakor morje vreden mesečina.

Šest ali sedem nas je bilo in stali smo v tihem začudenju, nasi pogledi pa so iskali dajno Afriko, proti kateri smo se peljali. Komandant, ki je kadil svojo cigaro, nadajeval je pogovor in dejal: „Ja, ta dan sem imel strah. Moja barka se je borila šest ur v besnem valovju. K sreči nas je opazil proti večeru angleški parnik in nas vzel na krov.“

Medtem je stopil velik mož k nami; imel je zagorelo lice, resne poteze, — bil je to eden onih mož, katerim se pozna, da so potovali po tujih neznanih deželah v nezmerani nevarnosti: eden pogumnih mož, — in je dejal: „Vi trdite, gospod komandant, da ste čutili strah, ali jaz tega ne verujem. Moutie se o pomenu besede in o čustru, ki si sta ga čutili. Pogumen človek ne pozna strahu, ako pozna nevarnost. Razburjen je, bojazljiv, — ali strah to ni!“

Komandant je odgovoril s smehom: „Pri vragu, veruj mi, da sem se res bal!“

Tujec pa je dejal po časi: „Dovolite, da razločinam stroje besede. Strah lahko čuti najpogumnejši mož; to

In politične vzgoje primanjkuje v naših krajih. S tem, da je klerikalstvo potegnilo politično moč na-se in spojilo pojma politike in vere, — ubilo je tudi hrepenenje po politični izobrazbi. Prišnica je postala politični oder, cerkev se je spremenila v hišo politične gonje in politične laži. Za prvi hipi bi seveda koristil v tem osiru najbolj „kancelparagraf.“ Ali na Avstrijskem ima klerikalizem največjo moč, v najvišjih krogih ima še dovolj zaslonbe, da zamore zavrniti take, ljudstvu koristne predloge. In zavrnil jih je. Tako maramo biti pripravljani, da se bodo tudi v bodoče izrabljalo in zlorabljalo cerkvene uredbe v politične namene. Pripravljani moramo biti na to, da se pozneje ne pustimo presenetiti. Naše delo pa bodi — vzgoja. O! moža do moža naj širi vsakdo napredno zaveš, misel neodvisnosti od nepoklicanih vodij, — od moža do moža razsvitljivjumo duhove, da se postavijo v obrambo proti klerikalnemu nasilju...

Na predstraži smo. — dobro! Kakšne nade si smemo delati od splošne in ednake volilne pravice? Veliko ne! To zamernarjeno, prodano in na križ večnega trpljenja pribito ljudstvo je izgubilo čut, da je mesar sovražnik ovce, da so ljudske pijavke ljudski sovragi. Velike trume ljudstva ne vedo, kaj je državni ali deželni zbor, kaj je vlada, kaj poslanec, kaj je politika, — listek se jim prinese in one ga nesejo v farovž in fajmošter jim komandira, kaj naj storijo... Ali vkljub temu stirmo naprednjaki tudi v bodoče svojo dolžnost, — ti sočeri močje, ki so že danes v našem taboru, bodo pridobili nove tisoče, — nadaljevali bodo svoje delo, postavljali kandidate, agitirali in se borili, — in enkrat mora priti konec klerikalno-prvžaškega gospodstva, kajti: svaka sila do vremena!

je nekaj groznega, kakor da bi duša hipoma zgnila, kakor da bi prijel krč vse miši, vse srce; ali take občute nimajo pri napadu, v očigledu smrti; le pri neznanj grozovitosti te objame strah.

Čutil sem enkrat strah ob belem dnevu; deset let je od tega. In potem zadnjjo zimo v neki decemberski noči.

In vendar sem dočivil dneve, ko me je čakala smrt. Enkrat so me pustili cestni roparji kot mrtvega na ulici ležati. Kot upornika so me obodili na vislice. Enkrat so me vrgli ob kitajskem obrežju v morje. Vsekakor sem mislil, da sem izgubljen in sem se udal stop usodi brez strahu. Strah je vse drugo!

Enkrat sem čutil strah v Afriki, ako ravno je strah sin severja; solnce rasprša strah kakor meglo. V vročih krajih ni življenje dosti vredno, — za malo cenno se vrže proč. Noči so svile brez strahov in čute ne poznajo temnih tantomov, ki nas v severnih krajih težijo.

Na afrikanskih tleh pa se mi je pripetilo to-le:

Prepotoval sem širne puščave junsko od detele Onargia. Vi poznate gladki, ednobarvni pesek neskončnih puščav ob obrežju morja. Predstavljajte si, da je posnelo morje le pesek in da divja vihar po temu morju. Vsaki kakor gore se valovi! Na to besno, ali oemo in marno morje pošilje junsko solnce svoje neizprosne žarke. Brez odnora hiti po temu pesku navigator in zopet navzdol, brez maru, brez solnce Kotp padejo do kolien v pesek in drčijo zopet od grča navzdol.

Bila sta dva prijatelja. Z nami so potovali osmi

Že naprej pa naglašamo temeljna načela, katera nas bodo vedila v novih volitvah: 1. Kmet naj kmeta zastopa, kajti edino on ima zmisel za kmetako korist in kmetako življenje! — 2. Kdor širi narodno sovražstvo, kdor se zavzema za nesrečno politiko bratomornega boja med Nemci in Slovenci, med deželjani in meščani, ta ne sme biti poslanec! — 3. Kdor je naprednjak in išče svoje cilje v srednjem veku in si hoče v prvi vrsti svoj žep napolniti, ta ne sme biti poslanec! — 4. Volili bodemo torej močje ki se zavze majo za napredek in za narodni mir!

To je naše stališče!

Vi pa, ki živite zunaj med priprostimi ljudmi, katere je porabl šele zadnji prvški duhoven za „neizobražene“, — Vi, ki hočete novo, boljše življenje, — pripravljajte se, budite, delajte neumorno in ne bojite se strahov, katere hliče klerikalizem in ki so prazni kakor vsi strahovi...

Novi časi zahtevajo novo delo!

Politični pregled.

Politika l. 1906. 23. avgusta 1906 je proclodil ministrski predsednik Gautsch volilno preobnovo; sanjivo je, da se je Gautsch par tednov prej izjavil proti uredbi splošne in ednake volilne pravice. Stranke so naskočile Gautscha; mož je poklical enega Čeha in enega Nemca za ministra, ali to mu ni pomagalo. 2. maja je šel Gautsch v pokoj. Nastopil je „rdeči princ“ Hohenlohe, ali čez en mesec jo je tudi ta možakar popihal v pokoj. 30. maja je nastopilo ministerstvo Beck. Vlada je postala parlamentarna, to se pravi: razni poslanci so postali ministri. In tej vladi se je posrečilo, uredničiti volilno preobnovo. 1. decembra je sprejela državna zbornica splošno in ednako volilno pravico in po kratkem obotavljenju se

Spahju*) in stiri kamele s hlapi. Nismo zamogli govoriti, popolnoma utrujeni in tejni kakor puščava sama smo bili. Nakrat zavpje eden naših spremljevalcev začudeno; vsi se ostavijo, vse je presentila čudna prikazen, ki jo doživijo večkrat potovalci po teh izgubljenih krajih.

Nekje bizzo nas ali nevidno je bobnal nekdo, čarobni tambor teh puščav; razločevali smo dobro, enkrat je bobnalo močneje, potem zopet slabše. Prestrašeni so se pogledali Arabci**) in eden je dejal: Smrt je med nami! In v tem hipu je padel moj tovariš, moj prijatelj, iz konja, zadet od solnčarice***).

In naslednje ure sem se zamajal trudil, da ga zopet odvisim; vedno pa sem čul bobnanje nevidnega tamburja; in čutil sem, kako je prilzel prvi strah v moje kosti, v očigled merlica v tej jami. Napolnjeni s žarčim peskom, oddaljeni dvesto milj od človeških naselbin.

Ta dan sem razumel, kaj je strah... se bolje pa sem to drugič razumel!

Komandant je ostavil govornika in vprašal: „Oprostite, ali tambor? Kdo je bil to?“

Potnik je odgovoril: „Tega ne vem. Nikdo tega ne ve. Pravijo, da prihaja to bobnanje od peska, katerega vrže veter na posušene rastline. Tako so mi pravili potopce.“

Ali povedati vam hočem še drugo doživljaj!

(Naprej prihajajo!)

*) Afrikanski sluholomci.

**) Arabci — afrikanski narod

***) Solnčarica bobna, kak or kap, prilaga od prebodega solnce.

je tudi „mavzolej“ gospodske zbornice z njo spoprijaznil. Politično važne so nadalje spremembe v skupnem ministerstvu. Madžari so vrgli ministra za znanje sadev grofa Goluhovskega; nadomestil ga je baron Ahrental; vojni minister je šel tudi v pokoj in na njegovem mestu sedi feldcujmajster Schönau. Marsikdo nas bo zdaj vprašal, kaj se je v politiki l. 1906 za ljudstvo storilo? Ali radi priznamo, da o tem ničesar ne vemo. Zdi se nam, da bi tudi največji modrijan na to vprašanje pljunil v stran in si mislil „ta svoje“.

Zadnji dnevi drž. zbora se bližajo. Kdor pozna „delo“ te zbornice, ta se pač ne bode jokal, ako igrine za vselej. 30. prosinca bodo zbornico baje zaključili. V tem svojem zadnjem zasedanju pa ima zbornica še veliko dela. Najprej bo rešila „numerus clausus“ gospodske zbornice, potem zakonske načrte o lokalnih šolskih, uradniških plačah, rekrutni kontingent, obrtno novelo, spremembo zakona o kolportiranih zvišanje duhovniških plač itd. Poleg tega je še cela vrsta nujnostnih predlogov. Potem pa — spravaj sladko, zbornica. Nova, na podlagi splošne in enake veljave pravice sestavljena zbornica prevzame troje dedščino. Upajmo da ne prevzame tudi — starih grehov!

Naša državna zbornica je imela 9. t. zopet javno sejo. Deloelo-obrambeni minister je predložil rekrutni zakon. Finančni minister pa uradniški zakon. Posl. Laeger je interpeliral glede prometnih napak na ravnokar podpravljeni severni železnici; o isti zadevi so interpelirali še razni drugi poslanci. Posl. Schweiger je interpeliral glede razmer pri bratovski skladični v Eibiswaldu. Posl. Schwigel zopet glede upeljave električne železnice od Volovske v Opatijo (Abbasia). Posl. Noeke je vprašal glede zvišanja poštih pristojbin. Posl. Gesemann je predložil nujnostni predlog, naj se zakon o volilnem varstvu takoj obravnava. — Potem pride nujnostni predlog Sobotke glede provenjenčnega zakona o hmelju na razpravo; najprej se sprejme akoraj odlogov. Govorili so razni govorniki in ne je končno zakon sprejel. — Potem prišla je zbornica na „numerus clausus“. Nadalje se je odstopilo dotičnim odsekom zakonske načrte o vojskem kreditu, o rekrutnem kontingentu, o vojskiški taksi, o uradniških plačah itd. O nadaljnjih sejah poročamo prihodnjik.

Vojne potreščine. Pododsek v proračunskem odboru avstrijskih delegacij je sprejel tole resolucijo, katero je predlagal posl. Dobernig: „Gledé nakupa vojnih potreščin naj se drži sledečih točk: 1. Napraviti je splošni račun, iz katerega bo dvi rasvidno, da se proskribi nakup teh potreščin na Avstrijskem po razmerju kvote (da torej ne dobi vse ograka, temveč tudi nekaj naša industrija, naše poljedelstvo in naši obrtniki); 2. V poljedelskem ministerstvu naj se napravi oddelek, ki pregleda račun in proskribi, da dobi avstrijsko poljedelstvo, kar mu pripada. 3. Vojno ministerstvo naj o tej zadevi poroča itd. Ta predlog je jako umesten. Doselej so namreč poveljni avstrijski državljani večji del troškov za vojaštvo plačevali, nepoveljni gospodje Madžari pa so delali s kupčijo z vojskiškimi potreščinami lep dobiček.

Delegacije. 5. t. je bila redna seja delegacije državne zbornice. Seja se je počela z vojskiškim odložitajom. Dal. Romanzok se je pritožil o zatiranju Rusinov v Galiciji in je dejal, da stoje Poljaki na Pruskem bolj kot Rusini na Poljskem (o ti slovaška vzajemnost, kje si?) Dal. Schreiter je izjavil, da bode glasoval proti proračunu v prvi vrsti zato, ker se nalaga Avstriji večja bremena nego Ogrski. Počal se je z ogrskimi razmerami in jih označil z besedo „roparsko betjarstvo.“ Dal. Tollinger je zato, da se nastopa skupno z Ogrsko, ali le na podlagi pravičnosti (pa menda ne ogrsko-ciganške „pravičnosti“). Dal. dr. Lecher je zahteval, naj se osira pri nakupu vojnih potreščin na malo obrtnijo. Nadalje je rekel, da so delegacije škodljive in nepotrebne. Dal. prof. Schönborn je branil delegacije. Potem je sprejela seja resolucije proračunskega odseka. Tudi je sprejela vojskiški ordinarij. Nadalje se je obravnavalo in sprejelo mornarski proračun. — 7. t. se je zopet vršila seja. Sprejelo se je končne račune za 1904. Dal. E. Aspöcker je dejal, da se vojska ogoljufa; pokazal je celo vrsto predmetov,

katero so morali rekruti za 6 K kupiti, on pa jih je dobil za 3 K. Vsako leto pa pride 100.000 rekrutov, katere se opehari za blizo 400.000 K. Vojni minister Schönauha je omenil, da se bodo polagoma v celi armadi dveletna služba vpeljala. Potem se je sprejel poseben vojskiški ordinarij in izredni vojskiški kredit (30 milijonov kron). Kmalu potem se je sprejel proračun tudi v 3. branju. Po rešitvi raznih manjših predlogov se je zasedanje končalo.

Štaj. deželni zbor je zboroval — kakor smo že zadnjič poročali, le v 3 sejah. Prvaški poslanci seveda niso ničesar za kmeta ali delavca storili. Nemški kmeti imajo vse druge zaostopnike. Kakor znano se bodo deželne naklade za 7% zvišale. Kmetijski poslanec Rokitski je glasno ožigolil, zakaj se je čakalo, da se mora to sicer potrebno zvišanje nakrat zgoditi in je zahteval, naj se odločno vlado na pomoč pokliče. Nemški kmetijski poslanci so vprašali, zakaj se ne objavi baje že potrjeni lovski zakon. Nadalje so predlagali uresničenje področnega tržnega nasaada v okrajih Arnfelsa ter ureditev gozdnih in pašnih servitutov. Tudi so vprašali, kaj še ni potrjen zakon glede lovskih rezervatov. Tako delajo zastopniki nemških kmetov, naši prvaški poslanci pa se brigajo za pečate, napise in za — svoj šep.

Tajne duhovniške društve. Na Češkem so odkrili tajno društvo nižje duhovščine. To društvo se imenuje „Liga čeških duhovcev za varstvo meščanskih in narodnih pravic klera.“ Nadškof v Pragi je izdal oistro prepoved in preti z najhujšimi kazni vsakemu duhovnu, ki bi pristopil tej zvezi. Krščanska pokornost, katero zahtevajo vedno od ljudstva, — kje si?

Klerikalno gospodarstvo. V nižje avstrijskem deželnem zboru imajo Luegerjevi „krščanski socialci“ vedino. Kako znajo ti ljudje gospodariti, se razvidi iz tega, da zahtevajo zopet 30 milijonov posojila. Šele l. 1902 so vzeli 18 milijonov, 1905 pa 15 milijonov. Tekom petih let napravili 65 milijonov dolga, to je pač nekaj.

Srednje šole v Avstriji. Nanašno ministerstvo je izdalo statistiko, po kateri imamo v Avstriji 244 gimnazij (184 državnih); na 121. je nemščina podučni jezik. Nadalje je 131 real (73 nemških). Skupno število študentov znaša 132 629.

Ogrski krepplji. Znano je, da naši madžarski sosedji sicer prav radi avstrijske denarje jemljejo, ali drugače pokažejo pri vsaki priliki svoje krepplje. V Temešvarju je sklenil občinski svet, da odstrani avstro-ogrškega orla raz mestne hiše in spomenik avstrijskih vojakov, ki so padli v bitki pri Temešvarju. Kaj ko bi Avstrijani pogrnali vsega madžarskega cigana tja, kamor spada?

Kraljica Marija Hanoverska. 9. t. v Gmundnu umrla. Rojena je bila l. 1818; v 26. letu se je poročila s prestolonaslednikom Georgom, ali njen mož je kmalu oslepel. 15 let je bil njen mož kralj. Odkar je umrl, živela je pokojna kraljica v Gmundnu.

Perzijski šah je težko obolel in se pričakuje vsak trenutek poročilo o njegovi smrti. Ravnokar prihaja poročilo, da je umrl perzijski šah Mazaffer-Eldin-Mirza. Postal je kralj l. 1896, ko so ustaši njegovega očeta Nassreddina ustrelili. Pokojni kralj je veliko po Evropi potoval in bil ga l. 1900 v Parizu tudi kmalu ustrelili. Zadnje njegovo politično delo je upejlava državne zbornice v Perziji. Sledil mu boče na pre-tolu najstarejši sin Muhamed Ali Mirza.

Krvava Rusija. V Silvestrovi noči so poskušeli mladi ustaši v Odesi napad z dinamitom na parnik „Gregorij Mork“; vojaki so jih pregnali. — Pred cerkvijo je ustrelil mladi ustaša mestnega glavarja pl. Lannitz in potem sam sebe. — Kakšen je položaj na Raskem, kažejo sledeče številke. Od 22. do 29. decembra se je umorilo po vojnih sodiščih 27 ustašev; ustaši pa so izvršili 37 umorov in napadov. Ocepalo pa se je v tem tednu pol milijona rabljov. — V Lodnu so se vršili četni boji, v katerih so bili 1 delavec ubit, 5 pa teško ranjeni. — V Varšavi so ustrelili ustaši dva policaja. — V vasi Amur pri Jekaterinasi so vrgli ustaši bombo na vojskiški oddelek. 3 kozakiški oficirji, 10 kozakov in več policajev je bilo takoj mrtvih. — 8. t. so ustrelili ustaši vojskiške nadprokuratorja Pavlova, onega najzagrizennejših krvnikov

carisma. Morilec je ustrelil tudi še 2 policaja itd. Kdaj bo to grozovito klanje ponehalo?

Na Kitajskem se pripravljajo valed lakote krvavi dogodki. V Bangsiangu je vojaštvo sicer nastalo premagalo, ali za kako dolgo? Pričakuje se upor po celi Kitajski, ki se obrača zlasti proti vladajoči cesarski družini. Vlada razglša, da je za vse slučaje „prizavljena.“ Bolje bi bilo, ako bi se prej pripravila, da bi ljudje ne umirali od lakote.

Iz Maroka. Listi poročajo, da je evropsko vojaštvo premagalo roparja Rajenli in ga baje tudiže vjelo O zadnji bitki s roparjem Rajulise poročni iz Madrida: Rajenli se je s Kralj s svojimi zadnjimi pristavi in trdnjavi Zinat pri mestu Tanger. To trdnjavo je naskočilo 6000 mož močno evropsko vojaštvo. Vnela se je obupna bitka. Afrikanški „narodi“, v prvi vrsti Andžeri, so izdali Rajenlija in se uvrstili med evropske vojake. Sultan je vojakom obljubil, da jim pripusti kot plen vsa bogastvo Rajulove. Ali ropar se je branil z vsami močmi. Da se maščuje nad izdajalci, zažgal je več vasi, pomoril otroke, omadeževal ženske in odgnal moške. Rajenli se je branil v svoji trdnjavi z junakiškimi pogumom, ali evropsko orožje ga je premagalo.

Naprednjaki!

Teški boji se zopet pripravljajo, — nasprotniki ljudstva se združujejo in hočejo s silo onemogočiti ljudski napredek. Velikanska je borba med napredkom in nasadajstvom, med deom in nočjo, med ljudstvom in ljudskimi pivjavkami! Ali naj zaostajamo? Ali naj prodamo z našo povrnitostjo ne samo svoje bodočnosti temveč tudi srečo svojih otrok?... Kmet, kaj imaš od prvaških advokata in politikajodega farja? Advokat te odere po desni strani, prvaški far pa po levi... Ic obrtnik? Ako ne poljubnej roko vsaki farovčiki kuharici, potem te bojkotirajo!... In delavec? Torej galo je: „S trebuchom za kruhom“, — ali pa se brani!... Velikanska je borba in glavno orožje v tej borbi je časopisje! Srzankarski listi zastopajo interese strank! Prvaški listi kopirajo denarje v gospodskem denarnem šepu! Farški listi mečejo milijone klerikalnemu zmagu v žrelo... Ali naš list „Štajerc“ je neodvisen od prvaških advokotov, farjev, ministrov, — „Štajerc“ je ljudski tednik!

„Štajerc“ prinaša največ gospodarskih naukov, ker mu je politika deveta briga! „Štajerc“ prinaša največ novic, ker hoče svojim čitateljem čimveč povedati!

„Štajerc“ je naša najbolj zabavna podlistka, ker hoče svojim čitateljem ure počitke olajšati!

„Štajerc“ je neodvisen na vse strani in zastopa le dve ideji: napredek ljudstva in sporazumljenje z nemškimi sosedji!

„Štajerc“ je poljuden list, ker je rojen iz ljudstva in živi za ljudstvo!

„Štajerc“ stane na Avstro-Ogrskem za celo leto le 3 krome, ako ravno izhaja vsak petek. Za Nemčijo stane 5 kron, za Ameriko pa 6 kron. Naročnina se plača naprej!

„Štajerc“ je edini neodvisni, napredni list na Slovenskem. On posna le ljudski interes in ničesar drugega.

„Štajerc“ bodi v vsaki kmetiki, obrtniški in delavski hiši! Vsakdo naj se naroči! Kdor pa je še naročen, naj pridobi vsaj še enega novega naročnika.

„Štajerc“ izhaja vsak teden v petek zjutraj!

Naprednjaki! Vaš list je in ostane „Štajerc“. Ta list bodi vaš voditelj, ta list si naročajte in razširjajte! 15.000 naročnikov imamo, — največji in najmočnejši slov. list na Štajerskem in Koroškem je „Štajerc“... Ali naprej v delu! Vsakdo naj pridobi vsaj še enega naročnika, vsakdo razširjaj list. Stoteri prijatelji so že vbogali temu klica! Ni zaostajaj nikd!

Na delo! Živel napredek!

Uredništvo in upravnništvo!

Dopisi.

Iz Ptuj. Vaši prvaško-klerikalni trgovci še vedno ljudstvo nadlegujejo in silijo kupce kakor nadležni židi v svoji prodajalnice. Ker se mi to nikakor ne dopade in se tudi drugi pritožujejo, menim le: slaba je trgovina, ki lovi kupce kakor pes divjačinjo. Na ta način so delali prvaški „konzumi“, ali propadli so. Mi hočemo biti prosti v izbiri trgovca in blaga in zato se teh „narodnih štacun“ raje ogledimo.

Kmet iz okolice.

Dramlja. Ljubi „Stajerc“! Tudi pri nas imamo nekaj fakinaže „Gospodarjeve“, ki napada poštene ljudi po prvaških cunjah, ako ravno se jim nikdar niti za vinar škoda ni napravilo. Ti lažniki seveda nimajo drugega poštenega na sebi kakor sv. krst, pa še tega bi zamenjali za laf, ko bi to šlo. To so ljudje, ki si za naše kmetake žulje kupijo za ped daljšo sukno in potem mislijo, da so gospodje čez celo Dramlje. Prihodnjč jih okratimo ojetreje!

Drameljski rojak.

Iz Mozirja. Narodno-slovensko-napredno-katoliško prvaška stranka je pri odličnih volitvah vkljub najboljši agitaciji sramotno propadla. Živeli naprednjaki!

Sent Mj. Slov. gor. Takaj se je raznesla novica, da odide naš g. poštar Šegula in sicer v Šostanj. Ali je naš šaljivi Jaka padel kot žrtev Spragera ali Rautera, tega ne vemo. Pač pa smo pričakovali, da se bode prvi žrtvoval kaplan Ruter in sicer — komu — tega ne povemo es za zljaj. Ali Rauter stoji trdno kot hrast, pa tudi lahko, saj ga podpira cel regiment devic od „Sokol garde“. Neovrgljiva resnica je, da ima ta gospod samo tista dekleta rad, katera izključno le k njemu k spovedi hodijo. Tista morajo tudi na kor pet hoditi, če že imajo poslah za petje ali ne. Lahko bi se reklo, da imajo župnikove krave več posluha in talenta za petje kot marsikatera tih Rauterjevih „Sokol-dam“. Če pride tujec v našo cerkev in sliši ta kaplanov zbor, gotovo bode mislil, da se nahaja kje v Ameriki in da sliši takozvani „Indianer-Phantasie im Urwalde“. Pa ne mislite zopet g. kaplan, da je to tisti pisal, katerega imate navajajo na suno, kajze za to se še tudi drugi znajdejo, skoravno niso študirani. Nazadnje še svetujemo g. kaplanu, naj se hodi sedaj po zici s svojo „Sokolgard“ kam v toplo hišo posvetovati in ne na prostem, ker se je drugače po vai praviti bati, da ga katar ne potisne pre-rano kam — v drugo faro. Za zljaj dovolj, prihodnjč ved.

Sv. Jakob v Slov. Gor. Dragi nam „Stajerc“! Prisljeni smo ti sporočiti vedenje tukajšnjega mladega kaplana Rabuze, katerega si ti že ope-tovano skratil. Pri nas se fant še dobro segrel ni in že pričena nastopati, kakor je nastopal v Skalah in Trbovljah. Takoj v začetku je šel na pošto povpraševati, koliko in kateri ljudje sprejemajo „Stajerca“. Prihodnjo nedeljo pa je raz prižnice povedal, da je v sv. Jakoba 26 naročnikov, in je pripomnil, da bo še gledal, da po novem letu ne bo nobenega odjemalca. 26. decembra pa je, namesto da bi o sv. Stefanu govoril, raz prižnice pravil: „Kaj pa boste vi (naročniki „Stajerca“) zdaj po novem leta brali, ker „Stajerc“ ne bo več izhajal; nekateri so mu še po 7 K dolžni“ itd. Obenem je pripomnil ta šegnani fant, da ve za vseoga, kdor je naročnik itd. ... Ali se nisi bal, ti mladi kaplan, da te Bog za tvoje nevarne laži v njegovi hiši takoj ne kaznuje? Ali ne razumeš, da oskrbnik cerkev, ker laže vedoma pred obličjem božjem? ... Pri nas smo imeli še dosti kaplanov; ali z vsem: smo se dobro razumeli, ker so bili pravi dušni pastirji. In ti, Rabuzek, hočeš napraviti nemir in nam zabraniti lista, ki nam je priljubljen in potreben! Ali Jakobčanje nismo tako rumeni okoli kljuna, da bi se pustili komandirati od takih mošakarjev. Zakaj se pa ti Rabuzek tako jezíš čez „Stajerca“? Morda zato, ker je ta list nazna-nil, kako si ti vročekrvni gospodke čez potok skakal, ko so se mlade dvišnice kopale? Upamo, da bode Rabuzek v spomladu bolj miroval; pri nas teče ob farovžu tudi širok potok in bode lahko čezenj skakal; morebiti se bodo kopale tudi kakšne devičice. — hm, hm, hm — Rabuz! Mi ti svetujemo z dobrim: Miruj!

Ti še Jakobčanov ne pomaš! Ako ne bodeš miroval, skratil te bode „Stajerc“ še vse dru-gake in povedali bodedo ljudem vse tvoje pi-kantne dogodbe! Ako mi nismo za vas, Ra-buzek, potem pa vi iahko odidete; nihče ne bo jokal za vam; kajti mi ne živimo od vas, vi pa od naših krvavih kmetakih žuljev. „Stajercijanci“.

Hoče pri Mariboru. Navajeni smo, da sliši-mo na dan sv. Stefana v cerkvi besede o ži-vljenju in mučeniški smrti tega svetnika. Naš kaplan Lorenc pa je le udihal po naprednjaki-h in po „Stajercu“. Poovke so kar letale in ko bi bile kamenje, pobilo bi vas po cerkvi, kakor so pobili neverniki sv. Stefana s kamenji. Ni čuda, da so se ljudje zgržali in rekli, da ostanjejo prihodnjč raje za gorko pečjo in molijo rožni venec in čitajo potem „Stajerca“. Kdo je tega kriv in zakaj vasa peša? Po šolah tudi ta kaplan otroke vprašuje, ako so njih stariši naročniki na „Stajerca“ in jim potem s palico krščansko ljubezen v glavo žbija: Mi svetujemo kaplanu, naj nas uči raz prižnice krščanski nauk, nas in naše čašopisa pa naj pusti pri miru. Kaplan naj bere kar hoče, svoj „Liti-Dom“ in če se prav na „Pfaff-niepiel“ naroči, mu tega ne zamerimo. Mi pa podpirajmo svoj todnik, naprednega „Stajerca“. Naprednjaki.

Iz Reza na Koroskem. (Koojoroja. Gospo-darske stvari in druge reči.) Pred kratkim se je ustanovilo v Svatni Vasi društvo za rejo no-riškega plemena konj na Koroskem, ktero bo delalo v korist borovškega okraja. Zbralo se je pri prvi zaji tega društva precej udov, ki so sklenili statute, visokot udane in postavljene dveh tiskih in lepih celjakov, kakor so dozdaj stali v Košotavri. C k delalni žvinozdravnik Sahanka je govoril razumno o konjareji, o vrednosti našega domačega pingaverškega „fo-zelna“, ki so ga poznali še stari R. mjanji, in kteri je najboljši delavni konj ter ima dobro bodočnost. Poučeval je o koristu novega društva, kako naj se rodi in opravlja reja in izbirajo najboljšie kobile in žrebci. Načelnik gospodar-skega okrajnega društva Krasnjig je izpeljeval prinesek in korist društva, vabjeval posestnike, naj se zljaj primejo živinogaje konjereje, ker je zdaj železnica dokončala zasluzek pri vožnji in naše občinske paše dovoljuje uspeh drugega do-bička. Vlada je objubila novo zvezo podpirati in govornik se veselil, da so se posebno občine Svetna vas in Podljubel iskreno prijele podpore za kmete jako imenitne družbe. Okrajni žvinozdravnik Zenečnik je tolažil postave in vrednost društva pričujočim tudi v slovenščini. — Novi celjaki bodo stali v Svetnivas pri Košicu. Vtopilo je že obirno šterilo udov. (nad 70.) Izvolil se je sledeti odbor: Načelnik: Jožef Krasnjig, p. d. Stefanuš v Svetnivas. Odborniki: Jožef Egger, p. d. Franc, Tomaž Quantschnig, p. d. Kuraš, Valentin Poehinger, p. d. Hamš, vsi iz Svetnivas; Matevž Krasnjig, p. d. Blatnik iz sv. Jenča, Janes Singer, p. d. Helfar na Strugi, Ignac Ratz, p. d. Mulej v Košentavri, Hinz Oblasner, p. d. Prajar v Pod-gorju, Gottfried Zawadilsk, žvinozdravnik v Bo-rovljah. Namestniki: Valentin Slemitz, p. d. Loermann v Svetnivas, Valentin Müller, p. d. Dobitnik v Penivasi. — Novi dru-bi želimo prav dober napredak v korist tukajšnih kmetov! — V nedeljo 16. decembra se je vrtil dobro obisk: — na shod okrajne gos-podarske družbe iz Dorovlje in okolice pri „Pankarju“ v Reaniku. Skleneno se je resolucija proti otvoriti tujih dežel za pripeljane živine in mesa. Če ravno se je časaševine malo svitala, ven-dar se kmeti pri današnjem kupu komaj povernejo stroški, ker je zdaj vse dražje. Samo kmet naj zmoli, dokler ne pogine la tujih dežel se je pripeljalo še dosti nesreče med našo živino; pomislimo samo v slednjih letih svinjsko kugo, ki je prišla iz hrvaškega in Srbije, ter še zdaj večjih strahov po koroskih deželi; pred 15 leti je došla iz Raneje in Galicije svinjska kuga, katero so 10 let preganjali. V Avstriji in ki je zadušila veliko tisoč glav živine. Bog nas obvari teh žlezni, ktere so nam tujci prinemale! Sklenilo se je resolucijo poslati direktko na poljed. mi-nisterstvo. Žvinozdravnik Zawadilek je poučeval o koliki pri konjih Dalje se je posvetovalo o raznih drugih koristnih rečeh, ki jih bode na-pravilo omenjeno društvo za ude. Kmeti, zjed-

najte se v tej zvezi, ki pridno za vas dela in je dosegla še dosti podpor in drugo v korist kmetijstva! Nove ude vpisuje načelnik Jožef Krasnjik v Svetnivas. Obžalovati je treba, da ni prišel k temu zboru potovalni učitelj (Wan-derlehrer) c. k. kmetijske družba iz Celovca, kakor je bilo objubljeno. Morda mu je bilo pre-mrzlo. Prihodnja seja je pri Tratniku v Glinjah meseca februarja.

Strigova na Ogrskem. Ljubi „Stajerc“, sprejmi enkrat tudi dopis iz našega kraja. Saj imaš tu še precej naročnikov in upamo, da jih dobiš še več, čeprav udrina sedanjji kaplan s po-tenom po tebi! Na Stefanovo je bila cela nje-gova pridiga brotovi „Stajerc“. Zmerjal je nas napredne farane s tako zbradljivimi besedami, da se je vsakdo začudil. Rekel je, da je vsakdo proklet, kdor „Stajerc“ bere... Kaplan naj se raje očenaš nauči, da bode znal celega molit in ne samo predgovor. Naj se tudi spominja na večer pred godom sv. Simeona, kako ga je škupulir sv. Genoveže tako močno nase po-tegnil in se ga tako močno okoli vratu oklenil, da so morali častirredni župnik s svarilom proč odvzeti... Vidiš kaplanče, tudi slepe miši Strigovske so sprejemale in ne misli, da ne vemo vse tvoje pobožao početja. Hodi malo bolj zgodaj iz krčme domu, da bodedo imeli utrkaj tudi 2 maši in ne samotupnikovo. Kaj pa je bilo, ko ste nosili vlezlano gospodično iz brega v graben; prihodnjč jo raje nesite iz grabna na brez... Tebe, ljubi „Stajerc“ pa ne opustimo, pa če se prav kaplan na glavo postavi. Čumboj bode udihal po tebi, tembolj te čitamo in razirjamo. Kmet-pravicoljub.

Stajince pri Ptaju. Vesela rešitev občine! Kralj Faran je izpustil vlado dne 30. novem-bra 1906. Četih 5 let jo je držal, a končno so našli naprednjaki pot, ki vodi do pravice. Vo-litve so bile prazni stroški na občino, in pre-pričani smo, da je imel naš promislil župan Joža Lasek, da so se mu brez vsega straha mladi Horvati valili pod njegovo streho. Mi na-prednjaki hočemo ono gnetčo odrezati, v ka-terem so se v županovi hiši mladi č Horvati va-lili; morda se znajdejo obeti za te mladiče... Ja naš Joža pa je vendar dobro županoval, ker je tako dobro plemo v občino spravil, kakor tega še nikjer ni bilo slišati ali videti. Dve leti, Joža, si se branil, kakor kralj Faran vlado upustiti; ali vse mine za sveto... Cela občina se veselil napredne smage, ki jo je rešila tega župana, kateri je preneseno malo za občni blagor delal. Za novega župana je izvoljen kmet in poštenjak Janes Bolšak; za namest-nika splošno spoštovan g. Kostanjevec, ki je celam okraju znan, ter naprednjak F. Vinček; Vseh 8 odbornikov spoštujemo enako. Živeli vsi! Ti Joža, pa zdijo! In potolaži se za petjo. Op. uredništva. Čestitamo vrim naprednim moštem k smagi! Živeli!

Novice.

Salve Carnevale! Predpust, veseli, živi karneval nam pleše nasproti, s konfeti in ro-zami in veseljem in smehom in norostmi in za-rokami... Človek postane zopet otrok, — za hip vrže žalost od sebe, za trenutek započa blatno, trnjevo pot in duša mu sili navzgor v oblake veselja in brezkrbne sreče. To ravno je bistvo predpusta. Iz sence skrbi in dela stopi-mo trenutek v sonce veselja, vse eno je, ako preživimo ta trenutek veselja pri vaški harmo-niki ali pa pri šampanjcu... Salve Carnevale! Zadnji groši zlete iz šepa, kot da bi dobili pe-ruzi. Trlačan zastavi zadnje blače, samo da obide svoj „ballo dei fiori“, vsakdo prihaja, nihče ne ostane doma... Salve Carnevale! Ali tudi na političnem odru na Slovenskem je pri-šel predpust „Mir“ in „Slovenec“, ki sta se razvokar strelja, poljubujeta se pred vsem svetom. Dr. Tavčarja so liberalci penzionirali. Dr. Voduček, klerikalce po arzu, se je sprl z klerikalci in „Slovenec“ ga je prijel za ušesa. Torej — klovi, bajaci, maskarada... Klerikalce Vovšek v liberalni obleki, liberalci v klerikalni obleki, — salve Carnevale! Ali ta politični teater nam ne sme zagreniti veselja in zato — živio predpust!

Nekaj o izbrabzl. Na dan novega leta so imeli prvaški klerikalci v Celju zborovanje. Bilo

je kakor vedno: duhoven je govoril, duhoven se je piskalo, duhoven je bil izvoljen, duhoven je komuniciral... Ali nekaj zanimivega se je vendar zgodilo. Celjski vikar Gorisek je izjavil to-le: „Pri nas na delah je duhoven edini izobraženi človek. Ljudhovni se smejo imenovati prave izobraževalce ljudstva“... Hn, hn, nam pa to ne gre v glavo! Potemtakem so vsi kmetje, obrtniki, trgovci itd. na delah sams, neizobražena živina“... potemtakem ni izobrazbe brez duhovnikov... Hn, hn, nam pa res ne gre v glavo! Mi poznamo celo vrsto kmetov, ki imajo več računov v peti kakor marsikateri prvaki poslanec v glavi. Mi poznamo to ljudstvo na delah in vemo, da je dovolj izobraženo, da obdelaje svojo zemljo in živi tiste visoko izobražene gospode, ki nič ne delajo... Hm, hm! Kaj pa je to „izobrazba“? Ako snamem pol kilometra pred vsakim kaplanom svoj klobuček in poljubnem ročico farovski kuharici in sem naročen na „Fihpos“ in plačam za Mohorjevo družbo in dajem ob zbirci več kot je treba in prikramam vsaki besedici kaplanovi in ne mislim s lastnimi možganami, — potem sem po mnenju klerikalcev „izobražen.“ Ali puhla, kako puhla je ta „izobrazba“. Ni res, gospodje! Jako lepo bi sicer bilo, ako bi duhovni ponehali s svojo besno politiko in res ljudstvo izobrazovali. Ali tega v pretekli večini ne storijo. Zato bi moral vikar Gorisek reči: Pri nas na delah se ljudstvo samo izobrazuje, prvaki duhovni pa sejejo le nemi in sovraščo! Ako bi Gorisek to priznal, bil bi pošteno poredel.

Napostena sredstva rabijo klerikali že od nekdaj v boj proti nami. Laž, obkrožanje, sumničanje in strupeno posrnanje, to so sredstva prvakega boja. Ali to še ni vse! V zadnjem času so pričeli ti ljudje zopet pravo gonjo proti „Štajercu“. Bili nas to n. Zdjaj niso več časi, da bi sedel vsak črnolec na prestolu kot Jupiter v Olimpa in soid čas pravične in krivične. Niso več tisti časi, ko so padali ljudje na kolena, ako so sročali meščarja. Ali vrljub temu napreduje „Štajer“ še bolj, odkar ugaňajajo prvaki svoje burke. Vsaka prvaka hujskarija je kakor olje na našo oenjo... V zadnjem času pa smo dobili 2, 3 kart, na katerih so se naročniki našemu listu odpovedali. Ali te karte niso bile pisane od kmetov, temveč od duhovnov (tako n. p. ena od tistega Cufa iz sv. Tomata, katerega smo imenovali v tem listu že lažnika, brez da bi nas tožil, itd.) Mi pribijemo torej: Farji daljajo sleparsko gonjo, s katero sicer ne bodo ničesar dosegli, katera je pa vrljub temu grda in nepostena! Opetovano smo dobili list tudi našaj z opombo „Ne sprejemam.“ Prečrtali smo dotičnega naročnika, ali čez par dni pride pismo, v katerem se pritoži, da lista ne dobi; zopet je nekdo list okradel, polpa naročnika ponarečid in nam hotel škodovati. Prvaki stranko imenujemo torej smelo: stranko sleparjev. Ali se ne bodo pošteni duhovni zgradili nad počenjanjem svojih slabih tovarišev? Ali ni scamota, da vrže lahko vsakdo mazel sleparje in ponarejenja podpisov na celo vrsto duhovnov? Tako delujejo! Ali opekli se bodo, tako grozno opekli, da bo joj! Brezobzirno bomo sođajsko vsačega ponarejalca, vsačega sleparja zasledovali. Torej — klin s klinom.

„Narodni list“ in ml. Glasilo g. Spindlerja in tako zvane „nove stranke“ se pritožajo, da smo nekatero njegovih pristašev malo okrcali. B-z-z zamere, — ali to bodešmo tudi v naprej storili. Dotična dva učitelja sta pozabila svojo dolžnost in iz učiteljskih krogov smo dobili priznanje, da je prav, ako se prime take ljudi za nosa. Ko b. „Narodni list“ rez brezobzirno zastopal interese ljudstva, bi nam moral dati prav. To je eno! Potem pa toli „Narodni list“, da ga napadamo in pravi, da je vendar „napredni“ časnik. Oprostite, to je mala pomota! Dokler bodešmo stali na stališču narodne gonje, na stališču sovraščarja, kakor se ga udomačili klerikalni prvaki, na stališču bojkota in brezobzirnega zatiranja vseh drugega mislečih. — tolko časa vas ne moremo smatrati za resnično napredne in tolko časa tudi ne najdemo nobene razlike med vašim in prvaki-klerikalnim

programom, — k večjem to razliko, da storijo pri vas advokati, kar storijo pri klerikalnih duhovni. To je drugo! Kar se pa tiče tistih naših „pristašev“ ki so navdušeni za Kanklerje e tutti quanti in ki baje prihajajo k „Nar. listu“, jih g. Spindlerja res privoščimo. Kdor hoče biti naš pristaš, mora imeti dva principa: napredno mišljenje v obče in idejo sporazumljenja z Nemci. Poskusite to razumeti in prijateljeli ostanemo. Sicer pa — clara pacta, boni amici!

Babilonski stolp. Kranjski liberalni prvaki so se razili. „Mladi“ s svojim „Našim Listom“ so rekli: „Aljo, Tavčar!“ in ustanovili lastno stranko. O Gospod, ti si jim jezik zmošal in — babilonski stolp se podira!

V varno zavetišče bežijo prvaki listi. Povedali smo že, da se tiska zakotni listič posvskih prvakov na Kranjekem, ker tako lažje obrekuje, zanašajoč se na kranjske porotnike. Zdjaj hoče porabiti tudi celovski „Mir“ ta novi „trik.“ Poroča se, da bode izhajal „Mir“ med državno-zbornskimi volitvami v Ljubljani. Koroski bi sicer jako radi videli, da ostane ta list sploh na Kranjekem. Sicer smo pa radovedni, katera ljubljanska tiskarna bode tiskala ta list, seveda „na pef.“ Donarja nima „Mir“, kredita pa še manj! Poleg tega se je zisalav „Mir“ s ljubljanskimi klerikalci. In vendar stavimo 100 proti 1, da ga bode ravno klerikalna tiskarna vzela. Urednik „Mira“, ki je imenoval urednika „Slovenca“ „lažnika“ in „zbesnela časnika“, bode zdaj na eni mizi s tem človekom sedel. Pač res — „wann sie im Kot sich finden, dann verestehen sie sich gleich“...

Iz Spodnje-Štajerskega.

„Mač-beseda“ dr. Korosec se pere, pa mu ne pomaga nič. Zanimivo je, da se je sprl z vsemi drugimi poslanci, — le kranjski kaplani ga še podpirajo. Zdjaj se je popolnoma skregal s poslancom dr. Vonšekom, ker tega moča sumnudi, da je spravil Korosečovo „moštost“ v javnost! O kaplanče, kaplanče, kar si poskušal v črni šoli in kot prefekt, to znaš zdaj kot poslanec...

„Fihpos“ se je z novim letom spremenil. Menda ga je zram stace obleke, v kateri je istahtal toliko laži in v kateri se je tolikokrat vrezal. Postal pa je tudi večji. Ali rdi se nam, da ga to poredanje presneto boli. Primanjkaje mu menda gradira in še bolj — inserator, kajti zsdaja stran njegove 1. številke je n. p. pol prazna n. Ubogi „Fihpos“, raje bi ostal v stari svoji obleki, kakor da kažeš tako očitno srojo — nagoto!

„Fihpos“ laže. V 1. številki v novem letu je že pričel lagati. M-d drugim lažmi naj omenimo le sledečo: „Fihpos“ piše, da smo dali iztirjati nekoga naročnika v sv. Jakobu v Slov. Gor. za 6 K naročnine in 1 K za odvetnika. Melimo, da ta laž izvira od lastivega kaplana Rabuse. Vsakokor pa bodi pribito, da je to nesramna laž. D) danes se nismo nobenega naročnika tožili ali s odvetnikom tirjali. Sicer tudi to ne bi bil greh. Ali ni res, da smo koga tožili ali tirjali z odvetnikom! Ktor nam more to dokazati, temu plačamo kar hoče. Dotični naročnik v sv. Jakobu pa sploh ni 6 K dolžan. Naravostno nesramno zavirajo torej ti ljudje resnico. Mi imenujemo pa pisca dotične notice v „Fihposu“ (in naj bode to Rubza ali Korosec ali pa kakšne časnikarski kulji) nesramnega sleparja in obrekovalca. Pa punktum!

Dotični naročnik iz sv. Jakoba nam piše dobesedno: „Slavno uredništvo „Štajerca“! Prosim da priobčite prav vstic o laži, ki jo je spisal „Gospodar“ o meni. To je grda laž! „Gospodar“ laže, da se kar kadil! Pa ču me gluh črtijo, jaz pa ostanem pri Vas! — Z odličim spoštovanjem I. R.“ — No, vi nesramni lažniki, kaj pravite k temu pismu? Fej vas bodi!

Mestni zastop v Ptujju je imenoval poslanca Wastiana in ministra Derschatto za častna člana. **Naprijeto!** M-d celjski prvaki je pričelo novo leto prav lepo. V „Narodnem Domu“ so se 1. t. m. prav pošteno med seboj skregali. Malo je manjkalo in — padale bi klofote. Prvaki klerikalci so zlasti hudo opsovali dr. Koveca; dr. Sereca in nadučitelju Gradinišku

pa so pokazali — vrata. O gospodjs — „es ist faal im Staate.“

Junaki prvaki. Poročali smo že, kako junško so napadli prvaki fantalini šolske otroke, ki so se vračali 19. julija v Svrnici: iz neke veselice nemške šole. Pretepavali so deco in napadli tudi nekaj odraslih, ki se tega niso pustili dopasti. Isti večer so napadli prvaki tudi naprednega kovača F. Lenarda; kakšni junaki so ti smrkavci, dokazuje dejstvo, da jih je sedem napadlo enega kovača. Nadalje so opsovali železniškega čuvaja Ostrožnika in postajenačelnika Orozi. Pred kratkim se je vršila valed tega v Celji obravnava. Obojena sta bila trgovski pomočnik Franc Kopp iz Brega na 2 meseca ječe, V. Simonci na 20 K globe, ozir. 2 daji zapora. Fantalina naj se zhrvalita pri prvakiših „voditeljih“, ki tako brezobzirno hujskajo in tako lepo „vzgojujejo.“

Pri volitvah v celjski okoliš so prvaki seveda zopet grozno sleparili. Poslanci Stiger, Lesko in torarisi so vložili valed tega v delnem zboru interpelacijo, kateri naj posnemamo sledeča podatka: 1. Volitne liste se je sestavilo na podlagi davčnih predpisov iz 1. 1905 namesto onih iz 1. 1906. — 2. Razglas volitev se ni izvršil na postovni način. — Počakajmo, kaj reče namestništvo. In potem — na svideenje pri novih volitvah!

Okrajni zastop v Mariboru je imel 28. dec. svojo sejo. Po volitvi v razne komisije je naznanil g. Kammerer, da se bode moralo valed regulacije Pesnice vglobiti temeljni tlak pri železniškem viaduktu spodaj postaje Pesnice. Okraj bode imel plačati za vzdržanje 30%. Seja sprejme ta predlog ednoglasno. — Mariborski požarni brambi se dovoli letno podporo v znesku 400 K. — Požarni brambi v Gamsu se dovoli podpore 200 K itd. Potem se dovoli za razne občine zvišanje doklad čez 40%. Potem pride na razpravo proračun za 1. 1907. V dohodkih proračuna so m. dr. sledeče postavke: blag. preostanek K 3.000, subvencije iz delnega akkisa za okr. ceste (L) K 6.000, za iste (L) K 1.000, za novo okrajno cesto od Ptujke Gore v Rače K 1.000, za novo okr. cesto sv. Jakob — sv. Jurj — sv. Lenart sl. G. K 3.000 — 7% šolska doklada znaša 56.774 K itd. izd. Stupni dohodki znašajo K 74.874. — Oti izdatkov naj omenimo: 7% šolski troški K 56.774, subvencija obrtne šole v Mariboru K 1000; za premije bitkom od države in d-šele K 1.900, od okraja 500, konjske premije K 360, za angleške merjace K 200, za regulacijo Pesnice K 6.500, za zgradbe na Dravi K 2.000, za vremensko streljenje K 2.000 itd. Za okrajne ubočke 4.700 K. Nadalje za ceste skupno bliž. 54.000 — K Nadalje subvencije za požarno brambo K 1.800 —, za občine itd. K 2.000, za škodo pri porodaji na obč. cestah K 2.000; skupni izdatki K 140.928 — Ostane tedaj primanjkljaja K 66.054. Ednoglasno se je sklenilo, 1. 1907 določiti 8% doklado poleg zakonite 7% šolske doklada. S tem je bila seja končana in predsednik dr. Schmiederer jo je zaključil.

Zapanom v Mariboru je bil zopet izvoljen g. dr. Joh. Schmiederer, znan kot vrli naprednjak in splošno priljubljen poštenjak.

Prvaki župani iz radgostskega okraja so napravili veliko bujalost. Mščakarji sami ne vedo, kako jih prvaki sijamirji za nos volijo. 27. dec. so imeli v sv. Jarja ob Ščavnici nekaj „shod“, na katerem so „sklepali“, kar so jim klerikalci komandirali in kar se ne bode nikdar uresničilo. 1. budalost: od novega leta bode pošiljali vse nemške dopise v Gradec, da se jim prevedejo; nemških dopisov pa ne bodo reševali. To je čisto navadna budalost. Zapan bode dobival dopise, ki se morajo rešiti v interesu njegove občine; razumlj jih bode tudi, kakor jih je doslej razumeval; ali pošiljal jih bode v Gradec in ako se mu ne prevedejo, jih ne reši! Pljvalci bode torej v svojo lastno župo, samo da ustredijo tistim ljudem, ki dobivajo za hujskanje lepe obresti! Na čegave troške se bode ta budalost igrala? Občinarji imajo pravico, vprašati to! Kto bo plačal prvake budalosti?... 2. budalost: Radgosta ne sme postati trg! Tega seveda ne bode nikdo vprašal! Čarške podprenike ali začulna je zahtera. Ako se poreda kraj, potem prihaja industrija, gospodarstvo se zbolj-

Saje, tega bičič, se ju bičidni gospo, prva krade dokta, moka, o š far-č, neth, si p it o si mate, laka, ker se p opra deja izo k em v amn Deci zna, niki še t je p dan bro dolg pa vab pro vin dos 20. Pa Blu št ple arki „v teg ko Na svo hile nar Šta Jož Ob Za go vre na Lyo pre Za ku je pro zap teh Mi dro Šic Sle dra kih je pa še „Ap kod z n eod tan

šaje, prebivalstvo kraja ima svoj dobiček od tega in tudi kmetje iz okolice imajo velik dobiček. Ali: tega ne vpoštovarjo prvači, kajti gre se jim edino zato, da pride par klerikalnih sebičnikov v okrajni zastop. Morda bi radi tako gospodarili, kakor se je l. 1903 gospodarilo v prvaskem okrajnem zastopu v Celju, kjer je kradel Kozem 10 let, brez da bi mu prvaški doktarji enkrat na prste pogledali. Ali s te moke re boče kruha! — 3. budalost: Sklenili so že naprej, da bodo pri volitvah za prvaške farije glasovali. Pa ako jim postavijo brezovo metlo za kandidata, volili bodo brezovo metlo! — 4. Potem so še govorili o napisih in končno so poslali novoletno čestitko kaplana Korociu iz deviško-nedožnemu hofratu Ploju. Tako so sklepali prvaški župani. Može, ali res nimate drugih skrbi, kakor igrati vlogo farskih lakajev? Stranjanje se!

Zg. radgonski kaplan Vogin se hdnje, ker smo ga malo okrcali. Stvorj vaako nedeljo se pere pred ljudmi, ali — zamorca ne moreš oprati. Kar smo pisali, je gola resnica. Kaplan je dejal hebamki Lavrič, da v fari sv. Petra „ni izobraženih ljudi, temveč so samo kmetje in viničarji“, — da je torej postavil kmete in viničarje pred svetom kot neumno ljudstvo. Sicer pa kaplan tudi na drug način kaže svojo „vroče ljubezen“ do ljudstva. Decembra je umrl 24 letni kočar v Ivanščicah, znani „Inberk“. Pred smrtjo je poslal po spovednika. Ali kaplan pri sv. Petru je dejal: „Zdaj še tako ne bode umrl, jaz nimam časa in pot je predolga, ne morem tako daleč iti“. Drug dan gre sosed zopet po spovednika in glej, dobroščrni zg. radgonski župnik je šel rad to dolgo pot, da pomiri umirajočega človeka! Ako pa naše ponišne kaplane kdo na veselico povabi, pa ni nobena pot predolga in nobena noč pretemna. Torej, kaplana naj potrkata na svojo prsi in naj kličeta: M-a culpa, mea maxima culpa! Kajti v našem uredništvu je še dosti zanimivih novic.

Vranske „Marijine hčerke“ ga pa polomijo. 30. dec. so šle iz Ločice 3 „Marijine“ device: Prednica Francka Orehovec in Marija Muzi ter Barba Zotler. Mesto da bi šle k popoldanski elitbi bolj, mahlnale so je raje v krčmo in so plesale do mraka. Pri tej priložnosti so se narkale rujne kapljice, tako da so morale vse tri „v metlo piskati“: baje so fantje prav veseli tega dogodka in pravijo, da je bilo „ferdamensko lašno“. O ti sveta klerikalna pobodnost!

Lep izgled! Iz Laskorve se nam poroča: Na dan nedolnih otročičev je župnik D. Kraji svoje dve dekli tako pretepel, da sta šli v drugo hišo prenočiti. Lep, prekrasen izgled katoliškega duhovna. Moč zaslužiti medaljo in grb s palico.

Čudna kupčija in čuden notar. Poroča se nam: 2. gručna so se v Zdravčevi krčmi v Stangrovi dobre kaplice nasrkali vrli nadlovlenci Joža Ebl in njegova draga ter Jaka Kolmanič, oba iz sv. Trehkraljov. V pijanosti sta hotela Zdravca krčmo odkupiti. Ker je Zdravec cenil samo posestvo s posolpi, so se sprli, napita gosta pa sta zahtevala vse z vso premičnino vred. Zjediniti se niso mogli. Drug dan pa si naročila možaka „narodnega notarja“ od sv. Ljvarta. Notar se rav pripelje in hoče sklepiti prodajno pogodbo. Hoteli so vsi 3 premagati Zdravca, ko bi ne pričal Kozar, da se je v kupčiji govorilo le za posestvo in hrame. Notar je tudi trdil, da sme moč ženi-soposestnici vse prodati, samo polovico kupne svote ji mora izplačati. Poleg tega je zahteval notar z grožnjo zamudno plačo 40 K od Zdravca; zahteval je teh 40 K najprej za Ciril-Metodove družbo!!! Mi se čudimo in zli se nam, da nima Cirilova družba z notarskim delom prav nič opraviti. Sicer se pa pomenimo še neke drugod!

V št. Ožbaldu pri Breznu. Učiteljček Miloš Slemenšek v št. Ožbaldu postaja vedno predrznejši in skrajni čas je, da se mo pove par govork. Lani ob Vsehsvetih je prišel tja in takoj je pričel daci imena pačiti. Letos pa se preteparja po krčmah a hlapi in jih je enkrat tudi že po buči dobil, tako da je moral plave „špegle“ nositi. Kmalu potem sta šla z župnikom preko Drave in sta zopet imela skandale z nekim krčmarjem, tako da sta morala po sodniji laziti. V eno krčmo ne zahajata, češ tam „leži smrdljivi Stajerc“. A ko je bila v tej

krčmi neka mlada, kratkočasna deklina, jim pa list prav nič ni „smrdel“. Ljudje se pritožujejo v enomer čez ta partek in mi vprašamo šolsko oblast, je-li ji je znano počenjanje tega mladega učiteljčka. Zlasi! hnd je ta učitelj na nemščino. Otkar se ljudi v Ožbaldu spominjajo, se je v tej šoli nemško učilo in otroci so na cesti nemško pozdravljali in sret se zato ni podrj. Zdaj se je daci to prepovedalo in zdaj molči, mesto da bi pozdravljala. Tako „vzgoja“ pa ne bodedo trpeli in pritožili se bodedo na pristojnem mestu, ali je to učitelj-skemu stanu v čast in daci vrid?!

Trbovlje. L. 1906 se je rodilo v Trbovljah 546 otrok (282 moških in 264 ženskih). Umrl je 217 oseb; v „zakonski jarem“ je stopilo 85 parčkov.

Za nemško šolo v Hrastniku je nabral do-tični odbor tekom meseca decembra že 1.224 K. Kakor se vidi, zaveda se ni zaspala. Tudi naše upravištvo je pripravljeno, sprejemati denarje za to potrebno šolo. Veseli nas, da gre stvar tako lepo naprej!

Rošev pašanih. Sultan Roš je postal po Stajerskem in še nadalje obče znan človek. Dokler je bil po milosti rudička le trboveljski župan in po mlosti prvaških farjev le poslanec, toliko časa se ni živ krst zanj brigal. Ali odkar smo mu pričeli v našem „Stajercu“ slavospive peti, zanima ta človek tudi širše kroge. Zanima jih v prvi vrsti zaradi tega, ker niti z eno samo besedico ne skuša ovreči naše trditve! Niti z eno besedico se ne skuša oprati! In vendar smo mu očitali, da je kot župan v uradnem spisu nesramno lagal, da je švindlal z dačo, da izdaja uradne tajnosti, da zlorablja svoje službe v osebnne namene itd. Oznašili smo Rošev torej kot človeka, ki ni za las boljši od svojega šnoparskega ubjalca Uršiča. In vendar molči. Vsa javnost je torej prepričana, da je res, kar smo pisali in vsa javnost obsodi tega človeka. In vendar nima Roš toliko postenja v sebi, da bi odločil svoje mesto kot župan in poslanec, temveč čaka raje, da ga vržejo iz de-želne zbornice vna in da mu sodnija dokaže, kaj in kakšen moč da je! Fej!

Bikorojske zadruge so čnovali kmetje v St. Janju pri Sp. Dvogradu, v Šmarju pri Slov. Gradcu in v Podgorju. To je pametno gospodarsko delo!

Okrajni zastop v Laškem je imel 28. p. m. pod predsedstvom načelnika dr. Mraviga svoj redni zbor. Obratun za l. 1905 in proračun za l. 1907 sta bila sprejeta. Iz zadnjega naj omenimo sledeče podatke: za zdravniške troške K 5 688, za krajne uboče K 500, za ceste K 49 810, v poljedelske namene K 4 600, za šolstvo K 20 773, itd. Skupni izdatki znašajo 92.171 K. Pomanjkljaj se pokrje s 35% okrajno doklado. Nadalje se je dovolilo raznim občinam svržanje obče doklad i. a. Lasko 5%, Trbovlje 45%, Dol 45%, Sv. Krištof, Rapret, Loka po 60%.

Občinske volitve na Vranskem vršile so se 3. t. m. brez pomenljive spremembe. Pastaril je pri teh volitvah tudi naš mrl-ogleda in nek-imi izvoljencom napake brezplačno diagnoeci-ral. Res čudno — ker drugače še za denar ne pozna preveliko. —

„Stajerca“ pokončal rad bi neki J. Čeh na Pragerskem. Sele zadnjič je kričal čez „Stajerca“ in poval prav po rovtarske. Moč je reveš, ali revščina ga še ni izničila! Morda postane pametnejši, ako ga klerikalci ne poneumijo popolnoma.

Klerikalna vzgoja. V Polešanuku je neki pijanec razbil sv. krucifiks in storil grozno bogokletstvo. Župnik v Polešanuku! Ali vidiš plodove dejstva, da se vtikajo duhovni raje v politiko, da se preteparjajo v farozu, mesto da bi ljudi pravno in verako vzgojevali?!

„Deutsche Wacht“ prinaša v svoji 3. številki z dne 9. t. m. članek „Sieben Jahre Kampf“, v katerem ocenjuje naše zgodovinske zapiske in prerava ves uvod. Sploh že danes lahko konstatiramo, da je napravila naša priloga velik vtis na vse strani. Omenimo pri tej priložnosti, da smo pustili več sto izisov te priloge posebno tiskati in jih prodajamo po nizki ceni (20 h) v našem uravništvu.

V Prebeldu pri Celju je dobilo graščinao

oskrbnitvo nekega „lovca“ poleg starega in poleg cimprnana, ki tudi pravi, da je „lovce“. Zdaj, ko skrbi vaak človek za dirvaščino, stre-ljajo ti „lovci“ divjo perutnino, katero „futra“ sosed; zajce streljajo kar na njih lešičen, — menda jih drugače ne zadenejo. V starih časih so bile graščine zaščitanice lova, danes pa po-stanejo graščine prave — mezarje.

Snežni plaz je zasul kodarja Štamperja v sv. Dahu na Ostrem vrhu. 1^a, dneva je ležal pod anegom; potem so mrliča izkopal. Moč zapušta več nedoletnih otrok.

Zastrupiti se je hotela natakarica Marija Korošec v Mariboru; spila je fosforjere tekočine, pa so jo še rešili. Poskusila je že večkrat samomor.

Pogorelo je v Dragojncih pri Ptuju gospo-darsko poselje Kukovčev. Baje je zažgal neki Kukovčevi sovražnik.

Od Drave. Župnik Tertnoček v Ptujki Gori bi se najbolj prileglo, da bi šel med svoje pristne tovaršje v Galicijo ali na Rusovsko, kajti na svojem prejšnjem mestu je visoko slovel kot veliki prijatelj — zganja! Morebiti ima sedaj tudi take poštene obiskovalce.

Uboj. V Celju so ubili v Silvestrovi noči magacmerja Petriča. Našli so ga v krvi.

Prodaj je izšene: Schmetzchek veleposestvo Resahof pri Vidnu za 74.000 K.

Z nažni so napadli nekateri prvaški fanta-lini v Celju na Silvestrov večer nekaj trgovskih pomočnikov. 17 letni Jakob Kanc je sunil s nožem Franca Petriča in ga težko ranil. To je prvaška vzgoja!

Dve uri ukradel je neznanec v gostilni „Goldenes Ross“ v Mariboru. Neke Marija Krasser pa je ukradla v gostilni „Holaknecht“ v Mariboru več posteljnega perila, pa so jo po-licajji prijeli.

Ustreliti se je hotel v Mariboru gledališki delavec Papež; baje je tako zaloval po svoji pred kratkim umrli materi, da ni mogel več fi-veti. Moč se ni težko ranil.

Zblaznel je nekdanji mesar in zdaj bres-poselni F. Wretal v Mariboru, ki je v veliki bedi in ima 7 otrok prekrebeti. Hotel je v blaznosti otroke pomoriti in se je sprehajal nag po ulici v Mariboru.

Ubil bi se kmalu v Ptuju nčenec priprav-ljalnega razreda Kristofciuh. Vozil se je po poti iz grada na otroški seni in se pri temu zadel ob kamen, da je kmalu umrl.

Umrl je v Ptuj 81. letni, v obče znani urar g. Šhalon. Pokojnik je spadal med stare, tudi kmetom znane Ptujčane. N. v. m. p.

Iz Koroškega.

101 novih naročnikov nakrat! 8. t. m. smo do-bili iz par občin na Koroškem nakrat 101 (sto in enega) novih naročnikov na „Stajerca“. Zahvalnjemo se vrhu naprednjakom iskreno! Koroci! Na delo za edini napredni vaš list!

Naprednjaki na Koroškem! Z odkritosrčnim veseljem zaznamujemo, da postaja številno vrlih naših koroških naročnikov z vsakim dnem večje. To je to priznanje, da vedre naš list tudi koroškimi zahtevam. In še vedre: tiho priznanje je to, da niso koroški kmetje, obrtniki in delavci zadovoljni a nezmožnimi hujkarjiami, s katerimi zastopajo kranjski prvaški rogovileči, da bi ulemočili bratomerni boj med Koroško, boj na življenje in smrt, boj, ki prinaša le po-sameznem sebičnim dobiček, ki pa neumerno škoduje gospodarskim tečajam ljudstvu. . . . Odkrito povemo: škodljivo je, ako vodi vse politiko duhoven in advokat. — škodljivo je, ako gleda slovenski kmet svojega nemškega sosedu a sovražniimi očmi. — škodljivo je, ako se bobna po političnem bobno, gospodarski napredek pa se pačda ob strani. — škodljivo je, ako „podočnujejo“ kranjski kaplani koroške kmete: — vse to je škodljivo in proti vsemu temu se že borimo tekom sedmih let! Dosej je vladal na Koroškem mir. Ali s novo boleznico se je odprla pot kranjskim hujšakom, ki prihajajo trumoma nedeljo za nedeljo na Koroško, zlasti v Rožno dolino, da položijo seme prepira in udomačijo krasjake razmere. . . . Naprednjaki! Nikar ne podočnite to gibanje! Branite se, dokler je čas in razširjajte naš ljudski list, ki nudi vse, kar je ljudstvu treba! Mi gremo naprej in ljudstvo čuti sie-

parako hinavščino in prvače politike, ljudstvo se sveda svojih sil in hoče biti neodvisno od pijavk in trovov! Zato vas kličemo na delo! Vsakdo naj stori svojo dolžnost — in zmaga je naša!

Volina zmaga v Žitarivasi. 27. dec. so bile v Žitarivasi občanske volitve; prišlo je 50% volilcev. Naprednjaki so zmagali v 1. in 3. klerikalci pa v 2. razredu. Voljeni so bili v 3. razredu: državni poslanec F. Seifritz, B. Gaggi, Jos. Krainz, A. Rischonig, Št. Pirouz in Fl. Nortschicht; vsak je dobil 88 glasov. V 2. razredu so zmagali klerikalci, na čelu jim župnik Woist z 16 do 10 glasovi. V 1. razredu pa ednoglavno naprednjaki: M. Schager, M. Petek, J. Markowitz, M. Husa, M. Glinik in G. Lepitschnig. Klerikalci so napeli vse žile, da bi pridobili to napredno občino v svoje krepjle. Pred volitvijo že so prišli duhovni na čelu svoje črede. Celo 2 krajevski mošje so prišli iz vseh bratov; in tako so dobili črni bratci v 3. razredu 16 glasov. Kako težak je bil boj, dokazuje dejstvo, da je prišlo pred 6. leti le 23, pred 3. leti le 68 volilcev, letos pa kar 200. Župnik Weiss in njegov brat Ratter iz Rikarjevasi sta probajala zadnje tedne pred volitvijo po vaseh, da bi nalovila gimpeljnov; opetovano so ju kmetije pogonali. Agitiralo se je s tako nevarnimi lažmi, kakor da hočejo naprednjaki upeljati „divji zakon“ itd. Celo fajmoštvo kuharica, nekdanja učiteljica iz Kranjake, je morala glasove loviti. Bogve, jeli tudi ona z „divjim zakonom“ agitirala? Pač ne verujemo, kajti — no, esj veste kaj mislimo! K volitvi so delili trije duhovni, eden celo iz sosedne občine Rikarjevasi; bil je to znani Čeh Svaton, ki se je na volišču tako besno obnašal, da so se ga celo klerikalci sramovali in da bi kmalu na zrak odletel. Moš je menil, da pade volina komisija z vsemi naprednjaki pred njim na kolena; pa se je opekel. V Rikarjevasi je to seveda drugače; tam sta kar dva duhovna v občinskem zastopu. Zato je dejal neki kmet pri zadnji volitvi: „Ko bi bilo v Rikarjevasi 18 farjev, sedelo bi vseh 18 v obč. odboru“. Duhovni so pisarili med volitvijo listke in opetovano je prišlo do burnih prisorov. Izid volitev je za naprednjake dober, čeprav sedi par črnobov v odboru. Glavno je, da ostane vrli poslanec Seifritz župan in da je večina napredna. Ziveli vrli volitvi!

Napredna zmaga. V zadnjem času se je vršla cela vrsta občinskih volitev na Koroškem. Boj je bil povsod ljut in od krajevskih hujšakcev napihjenih pravi so mislili, da bodo naprednjaki kar pozabili. 22. dec. so bile volitve v Dolu. Udeležba je bila velika, od 240 volilcev jih je prišlo 210 na volišče. Večina v občini so obdržali naprednjaki, ki so zmagali v 1. in 2. razredu, medtem ko so prodrli klerikalci v 3. razredu. — 10. dec. so bile volitve v sv. Marborju; zmagali so zopet naprednjaki, ako ravno sta tudi 2 klerikalca prodrli. — V Trojčevsi so zmagali naprednjaki na celi črti; niti enega klerikalca niso izvolili. — V Hodižu so prodrli naprednjaki v 1. klerikalci v 2. in 3. razredu. V Rndnu so prišli fajmošter in 2 priista v odbor, drugače so zmagali naprednjaki. — Naprednjakom priporočamo, naj ob času volitev vedno pomislijo, da je vsak glas odločilen in ima vsakdo dolžnost, oddati svoj glas proti klerikalizmu.

Sneg je zasul 5 moš na Egger-paši pri sv. Mohorju. 4 so se rešili, posestnika Zimmermana pa je umorilo.

Mašina je zagrabila v Celovcu premikača Maksa Fiksmajerja in ga vlekla 20 metrov daleč. Moš je težko ranjen.

Po svetu.

Kritični dnevi od prosinca do junija 1907. Kakor znano, imata solnce in luna (posebno luna) velik vpliv na zemeljsko vodo. Kadar je ta vpliv največji ali posebno velik, pravijo astronomi, da so to „kritični“ dnevi. Na teh dnevih se pričakuje potrese, izbrube vulkanov, neereče v rudnikih itd. Ti dnevi so: 14. in 29. prosinca, 12. in 28. svečan, 14. in 29. marec, 12. in 28. april, 12. in 27. maj, 11. in 25. junij. Sveda, zemlja, odnosno natura se vedno ne briga za teorije učenjakov. Pa še nekaj: za marekaterga ima leto 365 „kritičnih“ dni.

Norec in bomba. V internacionalni banki v

Novem Yorku je vrgel neki zblazneli Rus bombo pod blagajnikovo mizo. Blagajnik in norec sta mrtva, 20 drugih oseb ranjenih.

60 letna morilka. V Pragi je umorila 60 letna soproga knjigovodje V. Schulza svojega moža.

Rudarska smrt. V Florentinski jami rudnika v Katovici (Nemško) je ponesrečilo vsled prenapoljene „Förderechale“ 17 rudarjev. 8 jih je na smrt ranjenih.

100 krat oženjen! V Bufallu (Amerika) so zaprli nekoga F. Schulzeja, ki se je več kot 100 krat oženil in je potem povsod doto odnesel. Moš je zdaj 43 let star. Za kazen naj bi mu delale vse njegove žene eno noč — pridige.

Grozni čin. Kmetica Varga v Budimpešti se je vrgla s svojimi 3 otrokoma pod vlak, a katerim se je odpeljal njen mož proti Ameriki; vsi so bili takoj mrtvi.

Postopaki. Ogrski bogataš Szemera je zaigral pri kartanju v eni noči 650.000 kron.

Nemščina v Perziji. V kratkem otvorijo nemško šolo v Perziji. Sinovi višjih slojev v Perziji zahtevajo evropske izobrazbe in se uredniči v ta namen nemško šolo. Učitelji pridejo iz Nemčije.

Moš 6 sester. V Montani (zahodna Amerika) je oženil kramar Craven najstarejšo hči kmeta Lamprechta. D-ke je bilo leto in ljubil jo je tudi neki indijanec Wolf. Ko se je poročila, se je namenil tekmeč, da jo umrci; kmalu je tudi mlado ženko ustrelil. Morilca niso mogli dobiti. Čez 4 let je poročil Craven sestre umorjene; ali tudi to je Wolf kmalu ustrelil. Isto se je zgodilo s tretjo in četrto sestro; vse je poročil Craven, ali vse je divji indijanec postrelil. Potem je oženil Craven tudi peto hčerko Lamprechta; ali le ta mu je kmalu umrla. In zopet je prišel Craven in prosil Lamprechta za zadnjo hčerko. Dobil jo je pod pogojem, da mašejuje umorjene sestre. Prišel je zasledovati Wolfa in ga tudi dobil ter ustrelil. Zdaj živi srečno s 6. sestro v državi Ohio.

Na železnici. V Topeku v Kansasu (Am.) sta trčila 2. dva osebna vlaka. 20 oseb je bilo ubitih.

Krvavi boji v Argentini. V Pergaminu (južna Am.) so demonstrirali ljudje proti mestnim davkom. Napolsed se je razvil boj s policijo 6 oseb je bilo ustreljenih.

25 milj. kron škode vsled požara. V Bangkoku je pogorelo kitajsko predmestje. Bangkok je glavno mesto Siama v Aziji. Kitajcev je v tem mestu čez 200.000 in se pečuje večinoma s trgovstvom. Ogenj je vse uničil in napravil škode za 10 milj. kriptov (1 kript ali tikal velja 2.36 K.)

Preveč pobožnosti. Na božični večer je pričelo goretj v Aidnem pri sv. Duhu nad Krškim (Kranjsko). Doma so bili le trije mali otroci, vsi odraseni so odšli k polnočnici. Vsi 3 otroci so zgoreli. Mi gotovo nismo proti verskim obredom, ali sveta dolžnost starišev bi bila, da pustijo vsaj enega odraslega za varstvo doma. Bog tega gotovo ne zahteva, da se pusti nedolžno dečo — agoretj.

Čudni slučaj. V Saegdinu živi učitelj Kamocany, ki je že 20 let popolnoma slep. Zadnje dni enkrat se je zaletel z glavno v neki drog in nakrat je zopet videl. Zdravniki ne vedo odgovora na to uganko.

Velikansko poslopje. V Novem Yorku bodo sezidali pri palači „Metropolitan“ družbe stolp, ki bo 658 čevljev visok, torej dvakrat tako visok kakor Štefanov stolp na Dunaju.

Kmetška založra. V krivoških gorih v Dalmaciji je umoril kmet Miajlovič svojo ženo in je pob-gnil, oborožen s puško in handžarom. Orodniki in vojaki so zasledovali morilca, ali zamanj. Čez par dni pa je srečal kmet Gjuranovič morilca; brez pomisleka se je vrgel nanj in ga zveval. Neoborožen kmet je premagal nevarnega morilca.

Ljubi „Stajerc!“ V okolici mesta Neckaršteinach ga je dobil neki pijanček preveč pod kapo. Ko je hotel domu, izgubil je ravnotežje in oblašal na cesti. Na vse zgodaj pride neki kovač, pobere na pol zmuznecnega pijanca in ga vleče v kovačnico. Ko se pijanček pr-budi, pogleda okoli sebe, vidi: plamena ognja, črna moza z žarečim železjem, in misli, da je v

peklu. Ves prestrašen zakliče: „Oj gospod nadhadič, imejte namiljenje; jaz sem sinoči v pijanosti umrl!“

Gospodarske.

Sejmi na Stajerskem. 14. prosinca v sv. Filipu v okrajn Korze in v Ščavnici (letni in živinaki sejem); — 15. prosinca v Ormožu (prašičji) in v Arnfelen (sejem z malo živino); — 16. prosinca v Gradcu (sejem z žitjem, mrvo, slamo in lesom); — 17. prosinca v Gradcu, Kapeli pri Brečah (letni), Petrovčah pri Celju (letni in živinaki), Breg pri Ptuj (prašičji) in Tilmitch pri Lipnici (živinski).

Za gnojnice veljajo sledeče določbe: 1. Gnojnico naj se rabi za travnike, paše, zlasti pa za repo za krmo. — 2. Gnojnico naj se navozi v spomladi, za tjavnike in paše začetkom aprila, za repo kratkom pred sadenjo. — 3. Stara gnojnica je boljša od friske. — 4. Ako ne do-daš gnojnice fosforjeve kisline, moras tudi z fosfati gnojiti; ali Tomaševske moke ne smeš obnem z gnojnico rabiti, ker izgubiš potrebni amonijak. Po „Bauernbändler.“

Domača apoteka živinorejca obsega sledeče suhe rastline: encijan, vermut, senef, tobak, orehovo perje, hrastova skorja, kamlice, nadalje: sol, soda, lizol, olivno olje, jesh, špirit, Eier, Bittersalz, Glaubersalz. Šhrani ta sdravila v posebnih predahh in ponovi jih vsako leto. Nadalje imej pripravljeno: nosno zaviro (Nasensbremse), obveze iz platna in volnene, vate za obveze, steklenico za vlivati, cev za gotanec (Schlundrohr) in „trokar.“

Pomen in uporaba živinske soli. Sol pospešuje teč, odstrani lenobno, ki je posledica vodene krme ter zakrije neprijeten okus krme; sli pokvarjene krme ne napravi neškodljivo. Najbolj zahtevajo sol koze in ovce, potem goveda, prašiči in konji. Ako dobé konji ovas, mrve in rezence, ne potrebujejo soli. Ali koristna je sol vedno, zlasti ako mora žival težko delati. Na dan naj se daje živini toliko soli:

Biki in težki voli	40 do 60 gramov
voli za delo	30 „ 40 „
molzne krave	20 „ 30 „
mlada goveda	10 „ 20 „
ovce in koze	2 „ 6 „
prašiči	3 „ 10 „
konji in osli	10 „ 20 „

Seveda se je treba ozirati na velikost živali in na krmo. Za vsakih 100 kil žive teže je potrebno 4—6 gramov soli na dan. Preveč soli se ne sme dajati, ker se lahko žival kronično zastrupi. Tudi je treba sol dobro med krmo zmešati, oziroma v tekočini dajati. Živinske soli je treba dobro pretresti, predno jo rabiš. V Avstriji se prodaja tudi črna gnojno sol, ki škoduje živini. Po „Bauernbändler.“

Konopnja in konopnje olje proti mrčesju sta izvrstna sredstva. Namaži živalno z tem oljem: v 2 do 3 urah neha šepetanje in mrčesje je poginilo. Poleg tega je konopnje olje po ceni in neškodljivo; rabiš ga lahko pri vsaki živali, posebno pa pri perutnini. Na vrtni uniči konopnja semeljske bolhe; treba je nasejati konoplje med druge rastline.

Konja se trpinči na razne načine. Omeniti hočemo samo eno: Kadar pridejo konji s težkim vozom do cilja, postavi jim voznik korbo s krmo na tla. Stari konji ne morejo več pripogniti svojih nog in žival ostane lačna. Voznik pa se naje in napije, vrže krmo zopet na voz in hajd naprej! Potem pravi voznik: moji konji imajo toliko krme, da jo niti ne požro... Napravite korbe za krmo, ki se dajo obesiti na vozno štango!

Kakšno zemljo potrebuje krompir? Krompir raste na vsaki zemlji. Najgudnejše pa je peskova ilovična zemlja, ki pa ne sme biti mokra. mokra zemlja pa vpliva na okus krompirja in pospešuje krompirjeve bolezni. Krompirjevo zemljo je treba v jeseni globoko orati, po zimi dobro gnojiti in v spomladi zopet orati. Ali neposredno se ne sme krompir gnojiti, ker postane drugače prevelik in voden. Po „B.B.“

Svinje prevadžati je jako sitno, ker je ta žival hudo svojevlasna. Kmetje privedejo po navadi svinji vrh na noge in jo potem s silo naprej vlečejo. Bolje je to-le: Okoli vratu privešiš živali dolgo vrv, jo potegnesh skozi sprd-

nje noge, potem čez truplo, jo zavežek na prsih in potegnesh potem s kosi zadnje noge. Na ta način vodiš žival brez težav.

Želod je tudi za breje svinje dobra krma. Ali želodi morajo biti zdravi in ne gnjili, fino zribljani in se senejo dajati le o malih množinah z drugo krmo. Bolje, ako pomešiš želode na peči. Svinje morajo imeti dovolj pitne vode.

Po „B. B.“

Za kokoši. Francozi dajejo svoji perutnini vedno čebule v hrano; pravijo, da kokoši več ležejo in da imajo boljše tek. Italijan pa daje same koprive, Oger pa — papriko. Amerikanci porabijo tobak kot zdravilo za kokoši.

Koliko jajc leže kokos? Seveda je odgovor na to prašanje različen po različnih kokoših. Ali vendar se lahko te-le številka vzame.

V 1. letu približno	15	do	20	jajc;
2. „	100	„	120	„
3. „	120	„	135	„
4. „	100	„	115	„
5. „	60	„	80	„
6. „	50	„	60	„
7. „	35	„	40	„
8. „	15	„	20	„
8. „	1	„	10	„
Skupno sleže torej pridna kokoš	496	do	100	jaicev.

Za dom in družino.

Prati hudemu kašlju se priporoča to-le: Vzeml par belih čebul in jih speči v vročem pepelu; s tem postanejo v sredi mehke. Odstrani potem zunanjo sežgano lupino in namaži stisnjeno čebulo na kos „čajga.“ Ta „flašter“ se pritise kolikor mogoče gorko na želodec ali srce. Kadar postane hladno, se ne sme več rabiti. Pri navadnem kašlju zadostuje, ako storiš to 4 do 5 krat na dan, pri hudemu pa vsako uro. Pri otrokih traja kašelj tedne; potem je treba stanovanje dobro zračiti; ali pazite na prepih (cug) Po „Bauernbündler.“

Finl kruh za čaj napraviš s sledečim receptom: 12 dek zdrobljenega sladkorja, 18 dek moke, 4 rumenjaki, 2 cela jajca, 2 dek anisa se izdelajo v testo; moke lahko še dodaš. Testo narežeš v 3 kose, jih zvežeš v kito in spečeš na „plehn“ s „putrom“

Listnica uredništva in upravnika.

1. številko smo poslali na zahtero raznim na ogled; prikladi smo puste šeke in prosimo, da se nam pošlje naročnino, ker drugače bi morali list tem osebam ostaviti. Naročnina se mora naprej plačati. Zahvaljujemo se velikemu številu novih naročnikov; ravno tako stariim ki so ponovili naročnino. Kdor se naroči zdaj, naj zahteva tudi 1. in 2. številko tega leta, ker imata ti dve številki zanimivo prilogo „sedem let boja“ (godovina „Stajerca“ in njegove stranke). Dopsniki naj potrpujo ker je nemogoče, vsakemu takoj ustreči. — Sv. Jakob: Hvala za pismo, vse v redu. Pozdrav! — Raka: Odgovor psmeni! — Bjela pri Žel. Kaplji: Isto! — Čmurek: Nerazumljivo, pošite bolj natanko! — Mislinja: Prihodnje! — Ponikva: Isto! — Saber: Isto! — Sv. Barbara pri Vurpergu: Ravno tako! — Celje: Malo nerazumljivo; nekaj objasni ob priliki. — Korje: Zakaj ni odgovora na naše pismo? — Sv. Jakob v Rožu: Prihodnje! — Sv. Janž na Vinski Gori: Hudi bi vedeli izd voliev. — Mörs: Pismo dobiti odgovor! — Sv. Jakob v Galiciji: stvar je zajvia. Pozdrav! — Poličane: Prihodnje gotovo! — Sv. Jakob Slov. Gor.: Kakor vidite smo imeli že drug dopis. Pozdrav! — Velikovec: Prihodnje! — Leskovec: Samo tudi že dobili preje dopis. Sicer pa pustite župniku veselje: Treznika pa bode naprej pesala, če je pametna. — Grafenstein: Glede K. ne moremo verjeti, da trobi v klerikalni rog. Prihodnje nekaj! Pozdrav! — Zalec: Prihodnje! — Hoče pri Mariboru: Iskrena zahvala za razširjenje lista. Le naprej tako! Pozdrav!

All tudi rabite sladko kavo? Če se v damski družbi sprodi to vprašanje, se marsikdo pomislilo nasmešne in pokaže nos, la imajo se mnogi drugi hudi predsodek proti sladki kavi. Deloma je to tudi umena, kakaj to, kar se prodaja pri vsaom sladna kava, vedno in sladna kava, smatš skoro veslej je navadno izgana čli ali opralen pivarski slad. Ta dva pa dajeta samo plehko, sladkavo pilvko ki govorijo se tekne po kavi. Jako mnogo jih baš se ve ali pa se nso prepričali, da je le Kathersejeva Kneepova sladna kava tak izdelek, ki ima sam pravo okus po kavi, ker se njegova zna precej z izvečkom kavine čredaje, ne da bi se ob tem prenesel strupeni kofein trontje kave Kathersejeve Kneepova sladna kava toraj edina v visoki meri spaja priobljene okus in vsoj trontje kave z znanimi zdravstvenimi prednostmi sladnim. Kdor je torej pokušil pri svoji Kathersejevi kavu, gotovo nima več predsodkov proti dobi sladni kavi. Prista Kathersejeva kava pa se prodaja samo v zaprtih zavojih z imenom Katherseje in pri nakupovanju je torej nujno treba veselje in izrečno nagladi ime Katherseje.

Loterijske številke.

Trst, dne 5. jannarja: 63, 85, 2, 70, 53.
Gradec, dne 29. decembra: 76, 19, 64, 28, 12.

5000 goldinarjev plačila

— za osebe brez brade in za plešce —

Lase in brado se dobi zanealjivo v 8 dneh po rabi pravega „Mos Balsama“. Stari in mladi, gospodje in dame rabijo samo „Mos Balsam“, za pridobitev las, obrv in brade, kajti dokazano je, da je ta „Mos Balsam“ edino sredstvo moderne znanosti, ki vpliva med 8-14 dnevi na lasne papile tako, da prično lasi takoj rasti. Garantiramo neškodljivost.

Ako to ni istina plačamo 5000 goldinarjev v gotovini — vsakomur ki je rabil „Mos Balsam“ in ostal brez brade, plešast ali z redkih las. —

Op. Mi smo edina trvdka, ki prevzame tako jamstvo. Zdravniški popisi in priporočila. Nujno svarimo pred ponaredbami!

Oziranje se na moje poskuse z vašim „Mos Balsamom“, vam lahko naznamim, da sem z njim popolnoma zadovoljen. Že po 8 dneh so se pojavili očitno lasi; ako ravno so bili lasi svitli in mehki, so bili vendar krepki. Po 2 tednih dobila je brada svojo naravno barvo in tedaj šele se je pokazal izmenitni vpliv vsega balzama. Hvalno ostajem I. C. Dr. Tverg, Kopenhagen.

Podpisana lahko vsakomur pravi „Mos Balsam“ kot zanesljivo sredstvo za pridobitev las priporočam. Trepla sem dalje časa na tem, da so mi izpadali lasi in so se pojavili čisto goli prostori v lasih. Ko sem pa rabila 3 tedne „Mos Balsam“, pričeli so lasi zopet rasti in so postali težki ter polni. Gde. M. C. Andersen, Ny Vestergade 5, Kopenhagen.

1 zavoj „Mos gold. 5. Dobi se po povzetju ali s tem, da se plača naprej. Pošite na največje specialno trgovino sveta:

Mos-Magasinet, Copenhagen 370 Dänemark.

Dopisnice se frankirajo z 10 vin. pisma z 25 vin.

Hranilnica (Sparkassa) vlad. državnega mesta Ptuj

Vstanovljena leta 1862.	Cekovnega računa št. 808001 pri c. kr. postno-hranilničnem uradu.	Mestni degnarski zavod.	Giro konto pri podružnici avst. ogerak. banke v Gradcu.	Uradne ure za poslovanje s strankami ob delavnih od 8-12 ura.	Občene z avst. ogerak. banko.
-------------------------	---	-------------------------	---	---	-------------------------------

priporoča se glede vsakega med hranilnične zadeve spada jočega posredovanja, istotako tudi za posredovanje vsakorsnega posla z avst. ogerak. banko. Strankam se med uradnimi urami radovoljno in brezplačno vsaka zadeva pojasni in po vsem vstreže.

Ravnateljstvo.

Novost! Odrašenim koristno, otrokom veselje! Brez stroškov! Brez rizike! Novost!

Da bi povzdignila zmišl stedenja, upeljala je mestna hranilnica (šparkasa) v Ptuj. nove uredbo, ki se je v drugih krajih že obnesla in je jako premerena potrebi ljudstvo. To so t. zv.

domače hranilne kase.

(Sparbüchsen.)

Kdor hoče, dobi lepo izdelano blagajnico domu. To blagajnica ne stane ničesar; le kot varščine si zaiguri hranilnica prvih shranjenih 4 K. Ali kadar odstopiš od članstva, dobiš teh 4 K nazaj. To domače hranilno kase dobiš tedaj čisto zastoj. Blagajnični ključek ostane v hranilnici; kadar imaš še neko srcto nabrano, prineseš blagajnico, katero se odpre pred tvojimi očmi in se ti vpiše v hranilno knjižico dotično svoto. Tako nabiraš lahko najmanjšo svcto, krajcar za krajcarom, — tako navadiš lahko svojo deco na štedenje in ji napraviš veliko veselje, — in vse brez da bi žrtveval vinar!

Prepričani smo, da bode vsakdo uvidil nujno potrebo teh domačih kas:

Torej pristopajte mnogoštevilno! Mestna hranilnica ptujska.

Sedem let boja . . .

Zgodovina „Štajerca“ in napredne stranke.

Spisal L. K.*)

„In zemlja vendar giblje se . . .“

Galileo Galilei.

(Konec)

Začetkom maja 1. 1902 so biloobčinske volitve v sv. Jakobu v Slov. Gor. Zmagal, so po hudem boju in vkljub največjemu nasilju naprednjaki, na čelu jim vrli župan Škof. Zlasti bodo sta se prizadevala klerikalca Arnat in Cosauer; vsaki stari ženki sta pravila o „hudodelnikih“ Škofu. Zato so občinarji zložili in prepevali to-le pesnico:

„Ko sem v Jenki skakal,
To je lutno bilo,
Koica sem potakal,
Pil pa le vodo
Zdaj pa agitiram,
Babnice svarim,
Če pa bom zatiran
Z „Fihposom“ zbežim“ . . .

Tudi s svojimi „shodi“ so delali klerikalci neprenehoma. Kadar pa je napredna „zveza“ shod vprizorila, skušali so ga klerikalci razbiti. 19. maja 1902 n. pr. je bil shod „zveze“ v Dornavi. A komaj je začel napredni kmet Wisenjak govoriti, pričeli so tudi minoritiski kaplan Peter Zirovani in najeti fantalini vpri ter tulite, tako da se je moral shod v posebno sobo preločiti. Uspeh shoda pa je bil popolen . . . Septembra pa so priredili klerikalci shod v Središču, na katerem je govoril v prvi vrsti dr. Rosina, potem pa še Ploj, dr. Omulec, hrvatski poslanec Spornič in drugi. Naprednjaki so bili zastopani ali niso motili zborovanja . . . 5. oktobra je bil shod s sv. Barbari v Halozah, kateremu je predsedoval župnik Markovič (?). Glavni „govor“ je imel dr. Jartels, ki je za izključno odrihal vs. „Štajerca“. Opiral je advokate (!), in trdil, da je „Štajerc“ glasilo protestantov. To odstanje se še danes ponavlja v prvaških listih in je zato velezanimivo, da je ravno dr. Jurtela prvi sprožil to neumno laž. Omeniti je tudi, da je v tem času dr. Rosina odločil svoj mandat in se podal v politični „pokoj“ . . .

Samoumevno, da je pričel i „Štajerc“ odločneje proti tej gonji nastopati. In ker so se polniti predali „Štajercem“ s takimi kritikami, pričeli so duhovni prvaški stranke z novo taktiko. Služil jim je v tem pogledu nesrečni § 19 nesrečnega tiskovnega zakona. Skoraj izključno valed odločnega nastopanja našega lista in „Rodoljuba“ so ustanovili politikujoči duhovni v Ljubljani (junija 1. 1902) kovačnico „popravkov“ po § 19. To kovačnico so imenovali „duhovniško obrambeno društvo“. S tem društvom, ki „deluje“ tudi še danes, so pričeli bombardirati napredni list „Štajerc“ je dobival v vsaki številki več „popravkov“, tako n. pr. leta 1902 v štev. 12 dva, v štev. 16 tri itd. „Popravki“ naj bi na eni strani zakrili hujskajoči nastop teh ljudi, na drugi strani pa škodovali „Štajerca“ i gnotno. Ali obe nakani sta se izjalovili.

Med tem je prišla zopet doba deložnozbor-skih volitev. Že v 20. številu s dne 5. oktobra je opozarjal naš list volilce na ta boj. Kot gdelo za te volitve je zložil napreden kmet ta-le verz:

Naj dohtarji svoje tožbe kovajo,
Naj župnik za kmetške dane skrbi
Da kmetom pa boljše postave se dajo,
Zato pa naj kmetje skrbijo — sami!
Kdor boče po stari navadi živet,
Naj voli s župnika, dohtarja pet,
A kteri za boljše bodočnost so vneti,
Za te kot poslanec naj voli se — kmet!“

Naprednjaki so sklenili da se volitve ude-leže. Postavili so kandidatom za ljutomerski zgradski radoniki in ornuniki okraj posestnika Francota Wratschko i Orehoveca; za okraje Brežice, Kočje in Sevnico posestnika Jožefa Janežiča iz Bizeljskega; za okraje Slov. Gradec, Kostanj in Marebnig kmeta Alojza Grubelnika

iz Janjivraha pri Ribnici na Pohorju; za ptuj-ski in rogaški okraj gospodarja Petra Zadravca iz Loperšič; za mariborski, elov, bistrški in lenarski okraj gospodarja Ludovika Kresnika iz Črešnjevca. Kandidati so pričeli tuliti takoj z volilnimi shodi. Naprednjaki so sicer raznim duhovnom in kmetom podlegli, ali nasilje naprotnikov je bilo tudi nezahšano. Zanimivo je pri tem, da sta pogorela tudi „Gospodarjev“ urednik prefekt Korošec in dr. Rosina; mesto teh dveh sta bila izvoljena posestnik Hočevar in kmet Rožke. In gotovo je, da je k temu pripomoglo vedno naglašanje „Štajerca“, kmet naj voli le kmeta. Z veliko strastjo in z strupenimi sredstvi so delali klerikalci, proti tema dvomoma kmetoma, ki sta danes — ironija zgodovine! — v istem klerikalno-prvaškem taboru . . . Od prakov so bili zopet izvoljeni dr. Jartels, dr. Dečko, dr. Hrašovec, župnik Žičkar in profesor Robič. Nekateri kraji so mo-zato proti advokatom volili; v Ljutomeru ni dobil dr. Roz na niti en glas itd. Sleparija je bila seveda grozna. Prvaški župnik Žičkar je kazal na dan volitve pismo, v katerem je baje napredni kandidat Janežič naznanil svoj odstop od kandidature; pismo je bilo zlagano . . .

Istočasno so se vršile volitve na Koroškem; „Štajercem“ pristajali in Nemci so nastopali združeno. Zdnjih je bilo 38 izvoljenih, klerikalcev pa 4.

Tako je končalo i to leto v znamenju boja.

Naprednjaki pa so pokazali, da nočejo pripuščati svoje zastopstvo — klerikalnim junakom.

V.

L. 1903. Zopet „konzumi“, volitve in boji.

Takoj z novim letom 1903 pričelo je zopet pokati po s tako narvdnenimi besedami ozna-jeni „gospodarski organizaciji“. Prosinca meseca je prišla v konkurz „Kmetijska zadruga“ v Vitanju na Štajerskem, katero sta ustanovila prvaški dr. Jančovič in poslanec Žičkar. Pri obravnavi v Celju je prišlo na dan, kako se je gospodarilo v teh klerikalnih društvih. Faktična izguba je znašala 17309 87 K. Vseh teh 17 ti-sočakov so morali zapejani kmetje v Vitanju s svojimi žulji plačati. Poleg tega je šlo 7 kmetov-odbornikov v zapor. Pri razpravi se je čulo gorostasne stvari. Odbornik Brodeč je šel 2 leti vsak teden enkrat v šolo, odbornika Jeseničnik in Gornjak sploh šole od znotraj nista videla in odbornik Stimulak je bil 6 krat v šoli. In ti reveži so imeli „vodstvo“ podjetja, ki je delalo s tisočaki, v roki. Predsednik Poklič je rekel, da o pravilih ni robeden nič vedel. Poslovodja Lakner je bil ves dan pijan, posnemala sta ga drugi in tretji poslovodja. Odbornik Brodeč je dejal: „Zdi se mi (!) da sem podnačelnik, faj-mošter so rekli, da se ne zgodi nič hudega.“ Odbornik Jevniček pa je dejal: „Župnik je kriv, da smo društvo naredili, ki ga nikdo ni potreboval. Jaz sem rajše druge kupoval, kjer je bilo ceneje in bolj počeno.“ Navedli smo te podatke, ker so znašali in ker so se povsed-slični dogodili . . . Vzemimo le Središče. Tam je prevzel trgovec Kolbezen konzumno trgovino. Ali vkljub temu, da je kaplan Kosal strastno zanj agural, je moral Kolbezen julija 1903 konkurz napovedati . . . Slična igra se je ponovila tudi v Laškem trgu. Le-tam je ustanovil kaplan Melhior Zorko „konzum“ in je imela pri ustanovitvi glavno besedo Sušterščeva „Gosp-

zveza“ z ljubljanskim gospodom Pelcom. Za poslovodja so vzeli nekoga mlinarja, nakupne buk-vice so terjale po trgu trosle, šolarke so ka-suralo (!) itd. — 13. sept. 1903 pa je zapel boben . . . Kmalu potem (15. nov.) je napo-vedal „konzum“ v Slov. Gradcu konkurz. Du-hovniški ustanovitelji so odneli svojo koto; po kostanj v ogenj za te „zadrugarje“ pa je šel „poslovodja“-štroman“, neki Jakob Vrečko. „Štajerc“ je seveda nevmiljeno to brez-vestno igranje z ljudsko poštenostjo in z ljud-ki denarjem odkrival. In zato je šel obilo — sovrastva, zasramovanja, zatiranja. Le par zna-čilnejših slučajev naj zopet navedemo!

Prosinca 1903 je podučeval rajhenburški kaplan v šoli deco, da bode vsacega čitatelja „Štajerca“ in „Rodoljuba“ — „badič vzel.“ (sic!) Splošno so rabili prvaški duhovni to-le sredstvo: skušali so dobiti „Štajerca“ na ta ali oni način v roko, napisali na zavitek „Ne sprejemam“ in odposlali hat nazaj, brez da bi o tem naročnik kaj vedel . . . Pri temu so župniki „Štajerca“ tudi — kradli: V neki ptujski krčmi je okradel prvaški župnik vsako številko našega lista. Ko je (marca 1903) neki gost zahteval list, kate-rega je župnik ravnokar čital, vzklilni je krč-mar: „O ti farška mrcina, že spet mi je list ukradla“ . . . Maja meseca se je v Ornažu v spovednici splošno agitiralo: „Kdor čita „Štajerca“, je „ferdaman.“ Ko je junija delil kaplan iz Sv. Petra pri Radgoni spovedne listke, dejal je: kdor „Štajerca“ bere, ne vé nič od kate-kizma. Neka deklina ni mogla več prerzati za-sramovanje prvakov in je pisala „Štajercu“: „Tako dolgo me bo zmerjala ta klerikalna dru-hal, da ne bodem več šla v cerkev“ (kdo je kriv, da vera peša?) . . . Tudi cirkovski kaplan je deci v šoli „Štajerca“ predbacoval . . . Kaplan Bosina v sv. Jurju ob Ščavnici je (sept. 1903) raz prižnice psoval „Štajerca“ in vabil njegove dopisnike v farovi, da jih „podučijo“; odzval se temu povabila ni nobeden naših do-pisnikov . . . Lepše, oziroma občutnejše „ar-gumente“ je rabil župnik Černejšek v Čerkov-cih; le-ta je pretpel (sept. 1903) staro ženico Marijo Frangč z „Gummischlauchom“ in bil zato obojen na 20 K kazni in plačilo 23 K odškodnine . . . Istočasno pa si je zopet čita-teljem teh člankov dobro znani kaplan iz sv. Benedikta privoščil naš list in je dejal: „Kdor „Štajerca“ bere, ni vreden, da se mn pljuje v obraz . . .“ Župnik Pavlič iz Bizeljskega pa je pobiral mesto goldinarja za Mohorjevo druž-bo pri kmetih po pol vedra vina . . . Poitar Ščgula je opsoval vsakogar, bi je prišel na pošto (sv. Anton Sl. Gor.) po list . . . In kar do-mači duhovni niso mogli napraviti, to so posku-šali izvršiti potom „missione“. Prosinca meseca 1903 šel je bil v Rajhenbergu „mission“, da ka-terem se je izključno pridigovalo sveto vojsko proti „Štajercu“ in „Rodoljuba“. Odrašenim in otrokom se je pravilo (domači kaplan celo v šoli!) „Kdor bere „Štajerca“ ali „Rodoljuba“, tega bode p-klerenski hudič vzel.“ (Glej tudi nvočnik v „Štajercu“ z dne 23. avgusto 1903 „Missionki glasovi“) itd. itd.

Medtem so poročili politikujoči duhovni, na čelu jim kaplana Korošec in Gomišček, neko novo gibanje, s katerim so hoteli magnetizirati stariakovo truplo povsedo znanega klerika-lizma. Z deklislimi „Marjinimi društvij“ se ni dalo veliko politike delati. Stari kmetje so bili za politiko ali nezanimivi ali pa so že davno spoznali škodljivost klerikalnih teženj in strem-ljenj. Edino z mladeniči se je dalo še kaj na-

praviti. Seveda, „roženkranc“ moliti se fantom ni ravno poljubilo; to so Gomilek, Korosec in njih trabanti dobro vedeli. Zato so pričeli gojiti petje, tamburašenje, diletantske predstave in vprizarjati veselice, pijačevanje, plese (!) in „teater.“ Na hrupne, posvetne, velikokrat naravnost nemoralne limonice so skušali vloviti politikujoči duhovni štajerske kmetijske sinove in jih izrabljati v svoje politično nemoralne namene. Celo knjigo bi rabili, ako bi hoteli popisati „delovanje“ teh „mladeniških organizacij“ ali primanjkoje nam prostora. Pribito bodi le dejstvo, ki se da statistično dokazati, — da se je z razvitkom te klerikalno-mladeniške organizacije povečalo število valed alkoholizma pa povzročeni zločini (pretep, javno nasilstvo, itd.), da se je grozno povečalo število nezakonskih otrok, da se je pomnožilo število preprirov in pretepev v kmetijskih družinah!

Na svoj vrhunec so došle te „mladeniške organizacije“ v času, ko so se prirejali t. zv. „mladeniški shodi.“ Prvi teh „mladeniških shodov“ je bil še precej ponižen, ali poročila od drugega „shoda“ nam dokazujejo že vse preje omenjene srtidve. Klerikalcem je bilo na tem ležeče, da privabijo čimveč kmetijskih sinov na svojo priredbo. Zato so v nedeljo pred „shodom“ vabili iz vseh priučih prebivalce, naj se gotovo udeležijo. Drugi „mladeniški shod“ bi se imel vršiti julija meseca 1903 v sv. Trojici; ali krčmar Mlinarič (trd Slovenec) ni hotel prevzeti to drubal. Zato se je vršilo slavnostno zborovanje pri sv. Lenartu v Slov. Gor. Mladenici so priromali iz 15 far, vsak oddelek pod vodstvom kaplana. Na raznih krajih so se „mladenici“ pred obhajilom stegli. V Golobovi krčmi jih je moral pomiriti „oče“ Hamler, v Mlinaričovi gostilni pa žandarmerijski vodja g. Horvat z orožniki. Potem so šli fantje k obhajilu. Dokazev je dovolj, da so klerikalni mladenici pili in jedli pred obhajilom, da so prodajali svoje svetince, da so preklinjali splošno „Prokleti nemčurji!“ in se pretepevali. To je kapital iz sramotne zgodovine štajerskega klerikalizma, ki se ne da več utajiti in nad katerim se bodo sgrajžali še poznejši rodovi. Glavni shod se je vršil v krčmi klerikalca Poliča in so govorili kaplan Gomilek, kaplan Korosec in tisti poslanec Rošker, ki je bil izvoljen proti uradni klerikalnim kandidatom, ki se je pa v tem času že „predelal“ v pristnega klerikalca. In zanimivo je, da so vsi govorniki hujkali s tem, da so naglašali krave dogodke, ki so se vršili ravno v tem času na Hrvaškem. Položaj je postal nevaren, ker so „mladenici“ neznošno provocirali napredne tržane. Župan je poslal valed tega orožnika in požarno brambo. In takrat je zakrčkal klerikalce Rošker nepozabljive besede: „Požarna bramba se mora odstraniti, drugače se boče tako godilo kakor na Hrvaškem.“ Pretepi, v katerih je tekla tudi kri, pa so se vršili v Andrecah, Šamberu, Zg. Povelcah, Drvanju, Gočaškem vrhu, pri sv. Rupretu itd. Župnik Pajtlar in sv. Rupreta je nam naskočil kmeta Križana, ker je ta „Štajerca“ čital. Takšni so bili mladeniški shodi!

Z lehkim srcem torej trdim, da je v politični zgodovini vseh narodov malo trenutke ki označijo tako očitno, tako jasno, hujskajoče „delo“ klerikalizma. Povzeti prvaki so se podvrželi komandi duhovniških prvakov. Samoumevno, da se je tudi v časopisu nezmerno hujkalo. Vedno pogosteje se je pojavil v klerikalnih „časnikih“ klic: „svoji k svojim“, — pravi, odločni, neprikriti bujkat. Aprila 1903 že je pisal „Gospodar“ dobesedno:

„Ce pa kmet kaj kupuje v mestu, naj gleda, da mestjan kmeta ne ogrožlja. Naš klic je: Kmetje pozor, kadar kupujete z mestjani!“

Potem pa se je ta „naš klic“ še postril, pričeli so bojkotirati imena in objavljati cele liste bojkotiranih nemških ali naprednih trgovcev. In ko je „Štajerc“ (štev. 9, 1903) to ožigosil, bil je zaplenjen.

Marsikateri prvak je seveda prekočil vse druge in ni poznal mej v hujkanju ter si je preste osmodil. Zastava sta nosila v tem oziru l. 1903 ptujski odvetnik dr. Brumen in župnik Murkovič od sv. Barbare v Halosah. Marca me-

seca je poslal župnik Murkovič upravništva „Štajerca“ list a tako žaljivimi povskami, da se ga je moralo tožiti. Vzel si je za zastopnika dr. Jurtelo ali vkljub temu je bil obsojen na K 30 globe in povrnitev stroškov. Stem župnikom so imeli ljudje aplah grozno veliko opraviti. Mož je delal z ljudmi tako, kakor se mu je poljubilo. Tako je n. p. botre nezakonskih otrok „kasnoval“ z globo po 10 gold., dokler mu „Štajerc“ tega ni ostavil. O teh manevrih župnika Murkoviča govorimo še pozneje. Novembra 1903 je bil obsojen Murkovič na tožbo g. Kranja na K 100 globe. Vložil je protitožbo proti Kranju ali zadnji je bil v 2. instanci oproščen in Murkovič je moral vse ogromne stroške postopanja plačati. Slično smolo je imel dr. Brumen, ki je otvoril kot „narodni odvetnik“ z velikim pompom svojo pisarno v Ptuj. Ta dr. Brumen je tožil 23. junija 1900 ptujške učitelja g. Frischa, ker je le-ta pisal v „Pettaner Zeitung“, da Brumen denuncira. Porotniki so g. Frischa opustili in s tem pribili, da je Brumen sodnijsko označen denuncijant. O poznejših tožbah še govorimo. „Štajerc“ je imenoval odsej tega moža vedno „je sodnijsko označenega osvadhna“. In do danes se to ni izpremenilo! Značilno je bilo Brumenovo postopanje v znanju „afari Bratušca“. Ta človek se je sam obtožil da je umoril in pojedel svojo hčerko. Na podlagi te izpovedbe in raznih navideznih dokazov, je bil Bratušca obsojen na smrt. Pozneje se je izvedelo, da je bila njegova lastna izpovedba neresnična in da se je torej zgodila justična pomota. To zavedo pa so izrabili prvaki na nedosežen način. Sklical se je v ta namen 13. oktobra 1903 celo shod v Ptujško Goro, na katerem je dr. Brumen govoril o „afari Bratušca“ (glej podlistek v „Štajercu“, štev. 20 itd.). Sličen je bil slučaj Mustafa. Natakaričo Mustafa se je nahajkalo, naj toži razne časnikarje, ker sta pisali „Pettaner Zeitung“ in „Marburger Zeitung“ da je imela „gospusi“ z nekim delavcem. Pred porotniki so bili vsi obtoženi oproščeni, natakariči pa so naložili ogromne stroške. Priče so pri obravnavi potrdile, da je Brumen natakaričo v tožbo prisilil. In dr. Mravljac je vrjel Brumenu pred porotniki v obraz, da se vsakemu „ne poljni s njim (Brumenom) obtevat, ke je sodnijsko označen osvadh.“ Troški tega procesa so znašali čez 3.000 K, natakariča pa je imela 900 K dedščino.

Duhovni so sicer proti „Štajercu“ vsa sredstva porabili, ali sami so ga seveda radi čitali. In tudi škofje niso zaostajali! Ljubljanski škof dr. A. B. Jeglič je bil posredno na „Štajerca“ naročen, kar je tudi „Slov. Narod“ dne 14. oktobra 1903 konstatiral. Omenjeni list, ki gotovo ni stal v prijateljski zvezi z „Štajercem“, je pisal dobesedno:

„Kdo je bil drugi naročnik „Štajerca“ v Gorjem Gradu (na Kranjskem)? Čujte in strinite, to je bil škof Bonaventura v lastni osebi. Sicer ne vemo, ali je bil naročen na „Štaj.“ naravnost in na svoje ime, vemo pa natančno, da ga je v času, ko je bilval priljubljeno čkor emega meseca v G. Gradu, dobil trikrat, torej kakor rosen naročnik. „Štaj.“ namreč izhaja samo 3 krat na mesec. Da ima škof „Štaj.“, se je vedelo že, ko je bil v G. Gradu. Ko je delil splošne svdjenice, je izdal „Št.“ na njegovi mizi. V svdjenico došli gospode so bili nejužno presenečeni, ko so videli „Št.“ na sklovi mizi. To je opazil škof v vrsti zadreg, jer klicati: „O, to je strasen list!“ Ko je pa odšel zopet v Ljubljano, so našle pobotne ženske, ki so opravljale škofovo stanovanje, več izvodov „Štaj.“ kar ostrmele so. Nisteotkriti se je v cerkvi oznanjevalo, da je „Št.“ čmazan, nemškštarski in vrhovni že brezboben, katerega čitati je postopeno Slovenec in kristjano prepovedano pod smrtnim grehom. Ljubljanski škof pa so naročili nanj in ga celo berli! To je čudno, to je ugankal! In majake so z glavjo pobotne ženske in opibale.

Bogato je bilo tudi to leto na volilnih dogodkih 26. februarja so bile občinske volitve v Št. Jurju ob južni železnici. V tej občini so zmagali klerikalci že l. 1901, seveda s najhujšim nasiljem pod vodstvom župnika Mišuša. V treh letih pa je naraslo nezaupanje do klerikalnega gospodarstva tako, da so pri teh volitvah (1903) naprednjaki na celi črti zmagali. Naprednjaki so dobili: v III. razredu od 174 glasov 121 (klerikalci 53); v II. razredu so dobili klerikalci 25 glasov in v I. razredu le 6 glasov. Tako je bila napredna zrnaga popolna in strelji iz možnarjev so jo okolici naznanili. 2. maja se je vršila občinska volitev v Črešnjevcu pri Slov. Bistrici. Župnik Šušnik je na priiznici agitiral za klerikalne kandidate. Ali

dobil je pri volitvi le 1 glas, naprednjak gospodar L. Kresnik pa 41 glasov. Zopet je bila torej zrnaga naprednjakov popolna!... 26. aprila so volili v sv. Jakobu v Slov. Gor. krajni šolski svet. Z veliko večino so zmagali naprednjaki Gregor Škof, Jakob Kramberger in Karl Fork. Torej zopet zmaga!... Novembra pa so bile občinske volitve v Ptujski Gori, v katerih so zmagali klerikalci z velikanskim naporom. Navzočih je bilo deset prvaških duhovnov, ki so zastavili vse svoj vpliv, da dobe to napredno občino v svoje roke. Župnik iz Ptujške Gore je petkrat volil: 2 krat s pooblastilom ptujskih minoritov, 1 krat kot župnik, 1 krat kot posestnik in 1 krat za sv. Janža. V novemburu so bile občinske volitve v Oplotnici. Igralo je zopet vse klerikalno nasilje in prvaki so zmagali.

To so bile poglavitve občinske volitve tega leta. O drugih volitvah govorimo pozneje.

Medtem so se vršili tudi razni shodi. Velezanimiv v tem oziru je bil shod, ki se je vršil 23. avgusta v Polskavi. Govorili so na tem shodu prof. Robič, novopovečeni poslanec Roškar in mladi dr. Kukovec. Navzoči so bili tudi napredni kmetje, ki so govornikom marsikatero povedali. Namen shodu je bil seveda — kakor vse prireditve prvaških klerikalcev — brezmejno hujkanje proti Nemcem in tistim, katere so imenovali prvaki v svoji strastni jezi „nemčurje.“ Dokaz temu je, da je zaklical dr. Kukovec na shodu: „Proč z nemškimi ponkom v slovenskih šolah, proč z nemškimi šolami, proč z nemčurji; iz vsakega slovenskega otroka, kateri obišče nemške šole, postane falot, potepuh, lump!“

„Štajerc“ (štev. 18, 1903) pa je na to brezmejno hujkanje tako-le odgovoril:

Ako je res, da postane iz slov. otroka, ki je obiskal nemško šolo lump, potepuh, falot, — potem so vsi slovenski dohtarji sami lumpi, vsi slovenski duhovniki sami faloti, zastopniki takzvanе slovenske inteligence sami potepuhi, ker vsi, vsi tisti so dobili svojo izobrazbo s pomočjo jezika velikega nasaga sosednega naroda, z pomočjo bol z nemskim potokom.

Le in edino hujskarija proti Nemcem je bila torej namen temu klerikalnemu shodu. Priča temu je, da je zapustil pošten duhoven župnik iz Sp. Polšave — zborovališče, na katerem ni mogel več prestat.

Septembra meseca sopot je bil klerikalni shod v Stodencih. Govorili so posl. prof. Robič, posl. Roškar in laporski župnik Medved. Napredni kmetje pa so bili v večini in so izjalovili vse nakane klerikalcev.

Ali ti shodi so klerikalcem več škodovali nego koristili. In „Štajerc“ je s svojo stranko nadaljeval pot praktične, na ljudsko dušo se osirajoke politike. Njegovi prijatelji so delali in ne govorili. „Štajerc“ je nabiral n. p. za pogorele v Slov. Gradcu itd. Nasprotniki pa so rabili raje nizka sredstva nasilja; značilen v tem oziru je napad 12. ljutomerskih skolov na en-ga naprednega učitelja (septembra 1903)...

Se dva dogodka v tem letu (1903) ne smemo prezreti. Prvi je volitev v okrajni zastop ek rad-goniki, drugi pa grozni polom v prvaskem skupnem okrajnem zastopu. Govorimo o tem polomu najprej.

Julija l. 1903 so zaprli tajnika celjskega okrajnega zastopa Jos. Koszem radi velikanskih sleparij. Prenaredil in ponaredil je različne okrajne račune in poveril v teku 10 let svojega sleparstva svote K 42.904. Prav značilno je ravno dejstvo, da je Koszem 10 let brez vsake kontrole od strani okrajnega načelnika, prvaškega dr. Ser-neca in njegovega namestnika prvaka dr. Dečka sleparil in goljufal in da se mu je pripisalo vse gospodarstvo v okraju le zato, ker je bil navdušeni pristaš klerikalno-prvaških naukov. Prvaška „Posojilnica“ v Celju mu je dala še več kredita in posejila, kakor je bila Koszemovo posestvo vredno. Ta slučaj je velezanimiv, ker ilustrira vse labkomiselno, površno „delovanje“ prvaške gospode. Nemški urednik Ambrositch je izrazil na seji okrajnega zastopa dne 21. avgusta upanje, da poravnata glavna skrivnica tet goljufji — dr. Ser-nec in dr. Dečka — okraju prizadeto škodo. Ali — goljuf Koszem je dobil 5 let ječe. Ser-nec in Dečka sta parkrat kuhnila in celjski kmetje so plačali s svojimi kvavimi Julji Koszemove pojednaje, punice in šampajnce.

Medtem se je pričela volilna borba za zgornje-radgonski okraj. Zastop tega okraja je vodil gospodar iz Orebovca Franc Wraščko, ki je stal

od začetka izhajanja „Stajerca“ v naprednem taboru. Samoumevno je, da so ga klerikalci valed tega sovrašili. Napolj so vse sile, da ga premagajo. Volitve so se vršile 10. in 11. septembra 1903. In vkljub naporu klerikalnih prvakev so bili z veliko večino naprednjaki izvoljeni. Ta zmaga je ena najpomembnejših v celi zgodovini napredne stranke na Stajerskem.

Novega poguma so si pridobili zatirani naprednjaki. Kakor da bi hotel dokumentirati navdušenje za napredno idejo, plačal je neki vrli naročnik od Središča ob koncu tega leta naročnino za deset let naprej...

VI.

L. 1904. Okrajni zastopi, novi listi itd.

Vedno večjo pozornost so pričele obračati politične stranke na okrajne zastope. Najhujši boji med naprednjaki in klerikalci so se ravno v okrajnih volitvah vršili. O zmagi napredne stranke v zg. radgonskem okraju smo že v zadnjem oddelku teh člankov govorili: Preostajata nam še, popisati boje za celjski in ptujski okrajni zastop.

Velikanske tativne, ki jih je mogel izvršiti tajnik Kozem v celjskem okrajnem zastopu, odprle so marsikateremu oču. Lahkomišelnost in malomarnost, s katero sta zanemarila dr. Serenc in dr. Dečko svojo dolžnost, sta dokaza, da je pravkom bilo le za gospodarstvo, nikdar pa za pošteno gospodarstvo. Vsakemu lumpu se je izročilo blagajno, samo da je trolbil v prvaški rog in spravil ukradeni denar na prvakiški veseljah... Ko je romal Kozem v jedo, postalo je vraščanje aktualno: kdo boče okrajni priznede veliko škodo povrnil in poplačal? V tem so si bili pač vsi edini, da se kmetu celjskega okraja ne sme naloziti nov davek v svrhu pokritja svot, katere je porabil Kozem v „narodni dražbi“ v Celju. Delalni odbor je tudi 12. prosinca 1904 sklenil, da imata povrtni škodo K 26 659 glavna krivca Dečko in Serenc. Alta dva za „blagor naroda“ tako vneta prvaka sta se branila proti temu z vseni štirimi...

V znamenju teh zmešnjav so se vršile okrajne volitve maja meseca 1904. Z groznim naporom, z izrabljanjem vseh možgih nepostavnih sredstev so zmagali zopet prvaki in odbrali zastop v svoji roki. Pri volitvi volilne komisije sta dobili obe stranki ednako glasov (29); odločil je žreb in odločil za prvake ugodno; tako so imeli prvaki v komisiji večino in so „delali“ volitve „po svoje“. Sprejemali so samo „podkrižana“ (prvaška pooblastila, volile so nejurididične osebe (načelniki komun) naprednjakom pa se je pravilno pooblastila razveljavilo, tako da je napredni zastopnik s protestom to komisijo zapustil... Dr. Serenc in Dr. Dečko pa sta točila ženo tajnika Kozema za pokritje po tatu poročeno škodo. Razprava se je vršila 29. sročana pred civilnim sodiščem, ki je tožbo zavrnilo in ženo oprostilo. Tekom rasprave se je dokazalo, da sta bila Serenc in Dečko opetovano na „histo življenje“ Kozemovo opozorjena. Kozem je kot priča izjavil, da je vsega le Serenc kriv... To so poglavitve točke iz tega sramotnega lista iz prvake zgodbe na Stajerskem.

Medtem so se pripravljale volitve v ptujski okrajni zastop. 19. let že je bil ta zastop v prvakiški roki. Načelnik Zelenik je stal popolnoma pod vplivom Mihe Brendiča, ki je bil obnem lesni liferant in je kasiral veliko svote od odbora (glej proces ob zgradbi novega šolskega poslopja za ptujsko okolico). Pri takih razmerah je umerno, da je bil okrajni popolnoma zanemarjen v vsakem oziru in prava sramota za zastop in prebivalce. Valed tega je bila nejevolja vedno večja. In ko se je razglasilo, da se bojo vršile volitve 14. šuška, pripravili so naprednjaki odločen udarec. Volitve je bila strastna in vroča. Ali naprednjaki so bili izborno organizirani in zmagali so na celi črti. Izvoljeni so bili: iz skupine velpospovstva pl. Hellin iz Sternalta, baron Kübeck iz Borla, pl. Pongrats iz Doraave, Burg iz Jurcevec, Schampa iz Javane, Schosteritich iz sv. Vida, Maks Strauchill na Bregu, Uim iz Zavrca, Wrabl iz Sp. Velovleka in Windisch iz Leskovca, vsi ti s 63 protji 45 glasovi; — iz skupine obrtnikov Fürst J. v Ptuj, Fürst K. v Ptuj, Kaspar Joh. v Ptuj, Leskovschegg iz Brega, Leskovschegg

J. v Leskovcih, Matzun J. v Ptuj, Hutter Simon v Ptuj, Ornič Jos. v Ptuj, dr. pl. Fichtenau v Ptuj, Sina Karl na Bregu, vsi s 17 od 19 oddanih glasov; — iz skupin mešt in trgov: Kaiser v Ptuj, dr. pl. Plachki v Ptuj, Rossmann v Ptuj, Wissenjak v Ptuj, dr. Treitl v Ptuj, Hintze v Vičavi, Slawitach Leop. v Ptuj, Seilinschegg v Ptuj in Steudte v Ptuj, vsi s 13 od 15 oddanih glasov; — iz skupine kmetskih občin Korenka iz sv. Barbara, Potočnik iz Korminc, Turkus iz Majšperga, Golob iz Zlatoličja, Čuš iz Hlaponca, Mikl iz sv. Marjete, Brenčič iz Ragoznice, Verbič iz sv. Marka in Zelenik iz Ptuja. Velika večina izvoljenih so bili naprednjaki. Dne 24. marca se je volil okrajni odbor in sicer so bili voljeni ti-le naprednjaki: J. Ornič, načelnik, W. Hintze, podnačelnik, baron Kübeck, dr. pl. Fichtenau, J. Steudte, M. Strauchill, Ad. Sellinschegg, J. Gollob. V svojem uvodnem govoru je povdarjal novi načelnik Ornič tudi sledeče:

„Povdarjati moram, da okrajni zastop s vprašanji, ki zadevajo politiko ali narodnostne zadeve, nima ničesar opraviti, temveč se ima baviti edino z gospodarskimi zadevami... Mi nečemo in se nam tudi ne speljubi slov kmeta germanizovati, ako pa ta želi, da se njegovi otroci nemščine nauče, tedaj naj se mu da to priložnost...“

Zmaga naprednjakov v ptujškem okraju je najznamenitejši političnidogodek v celi zgodovini „Stajerčeve“ stranke. Sto zmago je dokumentirala ideja napredka in sporazumljenja z Nemci svojo življensko sposobnost, eksistenčno pravico!

Prvake je ta velika zmaga kar potrla. Ali kmalu sopot so pričeli z napadi. Zlasti hudo so pričeli napadati prvaki listi ptujškega prošta S. Flecka, ker se le-ta ni udeležil prvakiški „manevrov“ ob času volitev. Zanimivo je to, ker se je tega miroljubnega duhovna napadalo v — duhovniški listih... Zlasti strupeno je napadala Hribarjeve „Domovina“ naprednjake. Kot kurioznost naj naznanimo, da je ta list v nedožejeni logiki imenoval (marca 1904) „Stajerca“ — „šidoveko-protestantovskega antikrista“ (!). „Stajerc“ ji je seveda primerno odgovoril. V 6. šte. 1904 je objavil tole domačo pesnico o „Domovini-celjski zabi“:

„Glasno rečja „celjska zaba“,
Klepetulja stara babo
V mlaki skače semterje,
Ven na trato pri' ne sme.
Ji zaukazali so farji!
„Zaba, tvoji so komarji!
Glej da mnogo jih dobiš,
Da se lažje prevažiš!“
Ubogala je zaba farje,
Lovila pridno je komarje,
Popade nekaj — zmoči se —
Zaželja luti srčen je.
Sršen je je v jezik pečil
Ji žarjenje s tem umčil —
Jezik je tak' večk postal,
Da zabi „lape“ je razgnal...“

Take „penice“ so ocenjevati iz stališča politične karikatire in le zato jih omenimo. V svojem divjem hujskanju pa se je „Domovina“ opetovano epkala. V 16. šte. 1904 je „Domovina“ posebno strupeno napadala dr. Jabornigga. Pred porotniki je pogumno vse svoje laži preklcala in je bila valed tožiteljeve milosti oproščena.

Prvaki pa so poskušali še neko sredstvo, s katerim bi radi zatrlji „Stajerca“. V Kamniku so ustanovili listič pod imenom „Slovenski Stajerc“ (avgusta meseca 1904) Ustanovitelj je bil maritični bankeroter Iv. Križman, nezmožen žganjar, ki je bil odseljen iz upravnitva našega lista. Kakor znano, je ta list le kratke dneve živel in potem so gospodje Križmana v staro železje vrgli, dedščino po temu propalemu žganjarju pa je prevzel — namestnik stajerskega glavarja dr. Jurtela. Posegi smo naprej v dogodkih Ali pribito bodi že na tem mestu neovrgljivo dejstvo, da Jurtela le nadaljuje, kar je žganjar Križman započel...

Vrnimo se nazaj! Tudi L. 1904 se je še hujskalo z nesrečno afero Bratstva. Tudi sfera natakariče Mustafa se je goala po dr. Brumenca še naprej. Brumen si je zaracunel 800 K, pa jih ni dobil. Tekom procesa pa je bil sam obsojen enkrat na 100 kron globe in enkrat na 14 dni zapora... Zanimiv in značilen za prvaško taktiko je tudi slučaj Muršič. Ta Muršič je umoril neko ženo in takoj je zavrlelo po prvakiškem časopisu, češ, Muršič je „Stajerc-

čev pesnik“. Naš list pa ni imel s njim nobenih zvez in ni nikdar niti ene njegove besede objavil. Ali laž je bila že takrat glavni princip klerikalnih časnikarjev...

Še par pomembnejših slučajev zatiranja našega lista naj omenimo! Župnik Janez Šušnik v Črešnjercih je bil prositca 1904 v Mariboru radi žaljenja časti svojih naprednih faranov obsojen na 300 K globe odnosno 15 dni zapora; neka njegovih priljubljenk, ki mu je pomagala obekrovati, je dobila 8 dni zapora...

V neki fari v Slov. Gor. ni dobil neki prijatelj odvze, ker je „Stajerca“ čital (ime na razpolago!); šel je potem v Ptuj k spovedi in dobil odvezo s pripombo: „Domači gospod so bili kaj jezni“... V sv. Antonu v Slov. Gor. (marca 1904) je dobival naročnik „Stajerca“ Ornič od župnika listek za listkom, naj se odpove časniku; kaplan pa je Orničevim otrokom oponašal, da je njih oče naročnik našega lista... Kaplan Gosak v sv. Janžu na Dravkem Polju pa je celo avgusta meseca otroke „Stajerčevih“ naročnikov iz šole domu gonil... Župnik Janez Sparhakl od sv. Petra nad Medvedovim selom pa je obekroval naprednega posestnika Drofeninga iz Kačjegadola in je moral v 24 številki „Stajerca“ natisniti izjavo, ki je jako značilna in se tako-le glasi:

„Jest podpisani župnik I. Sparhakl prosum tem potom A. Drofeninga za odpuščenje, ker sem ga po moji nepravidnosti ino naglosti nehotu na postenju žali, ino se mu ob enem zahvalim za odstop od še vložene tožbe. Ob enem pa tudi rad priznam, da sta detelini poslanec g. A. Stiger, trgovec v Slov. Batrici, in bivši kandidat g. F. Vračko, posestnik v G. Radgoni, postena katoliška moža.“

Posebno omeniti moramo tukaj tudi slavnosozane „ratune“ župnika Murkoviča v sv. Barbari. Ta župnik je bil hud nasprotnik našega lista. Sam je pa ndomačil v svoji fari prav grozne razmere. Računaj je na cerkvenih pristobinah, kolikor se mu je ravno poljubilo; obenem je uvedel tudi sistem „kaznovanja“, o katerem smo že preje govorili. „Stajerc“ je končno dregnil v to sršeno gnezdo in na njegov poziv je vložilo 17 strank, zastopanih po dr. pl. Plachkemu, pritožbo na glavarstvo. Ta pritožba je bila rešena dne 5. prosinca 1904 in sicer tako, da je moral župnik preveč plačane svote povrtniti. Te svote so bile: A. Emeršič (preveč plačal 95 vin), J. Majcenovič (15.64 K), J. Pintarič (8.16), J. Pizence (2.60 K), V. Herog (4.46), M. Jurceg (7.66 K), A. Vidovič (7.26 K), J. Kummer (1.31 K), J. Arnečič (15.66 K), isti (vin), B. Kelc (32.67 K), F. Pisanec (3.66 K), F. Kelc (7.46 K), B. Juranec (7.46), F. Kelc (5.46 K) itd. Te zneske je moral moč potem povrtniti...

Napredno gibanje se je medtem razširilo tudi po Koroskem. V tej dobi pa je „deloval“ na Koroskem že prvaki dr. Brejc, ki se je kot „rešitelj tužnega Korotana“ preselil iz Ljubljane v Celovec. In zopet bodi pribito, da je s preselitvijo tega mladega, v svojih sredstvih ne posebno zbirnega odvjetnika pričela doba strastnega prvakeške hujskanja na Koroskem. Že deželnozbornske volitve 1902 so to dokazale. Omenimo samo klerikalca Kasal iz sv. Valpurga pri Mostiču, ki je bil obsojen zaradi obekrovanja na 3 mesečni zapor (maja 1904). Kaplan Hojnik v Klobasnici pa je moral natisniti izjavo (april 1904), v kateri je prošal naprednjaka Paara za odpuščenje, ker ga je na niski način v prvakiškem „Miru“ žali; poleg tega je plačal 100 K požarni odbor v Šoltajnu. Klerikalci so zmagali v II in III razredu. Kako se je volitve izvršila, kajdajo slededa dejstva: V III. razredu so dobili naprednjaki 105 glasov, klerikalci pa le 95; ali razveljavilo se je pooblastilo in klerikalci so „zmagali“. V II. razredu sta si stali stranki z ednakim številom glasov (10) nasproti; odločil je žreb, sopot nasadnjakom v prid. Na ta način so „zmagali“ klerikalci. Ali naprednjaki...

Pojdimo nazaj na Stajersko; zapisati imamo še nekaj volilnih bojev. 21. aprila 1904 so se vršile občinske volitve v Ljutomeru, ki so končale s popolno zmago naprednjakov. Po volitvah so klerikalci zlasti ljutomerskega dehašta Jurkoviča napadali, ker se le-ta ni udeležil prvake gonje... Posebno hudo pa je bil volilni boj v Lučah, ki se je vršil dne 19. majnika. Naprednjaki so zmagali na celi črti s 110 glasovi... 16. junija so volili novi občinski odbor v Šoltajnu. Klerikalci so zmagali v II in III razredu. Kako se je volitve izvršila, kajdajo slededa dejstva: V III. razredu so dobili naprednjaki 105 glasov, klerikalci pa le 95; ali razveljavilo se je pooblastilo in klerikalci so „zmagali“. V II. razredu sta si stali stranki z ednakim številom glasov (10) nasproti; odločil je žreb, sopot nasadnjakom v prid. Na ta način so „zmagali“ klerikalci. Ali naprednjaki...

vložili priziv, valed katerega so bile volitve razveljavljene; pozneje 1906 so zmagali naprednjaki... Julija 1904 so zmagali naprednjaki popolnoma pri volitvah v okrajni zastop marenberški...

Medtem so prihajale volitve v IV. kuriji deželnega zbora v ptujskem volilnem okraju. Klerikalci so kandidirali dr. Ploja, naprednjaki pa gospodarja F. Wratschko. „Zmagali“ so seveda klerikalci, ali „Stajerc“ je imel prav, ko je dejal: „Hofrat Ploj je bil izvoljen od volilnih listov, ne pa od volilcev... Istočasno so se vršile volitve v mariborskem okraju. Klerikalci so imeli kar dva kandidata: Franca Thalerja in župnika Lopčiča iz Čmureka; naprednjaki pa so volili za Alberta Stigerja, ki je bil tudi s 11.106 glasov izvoljen...

To so poglobitvi dogodki iz leta 1904, katere je bilo treba omeniti.

VII.

L. 1905 in 1906. Kratki pregled nadaljnjega dela in konec.

Dokončali smo poročilo mladostne dobe „Stajerca“ in njegove stranke. Dogodki, kakor smo jih očrtali v prejšnjih člankih, so zdaj ponavljajo in zato naj omenimo le poglobitve točke teh dveh let.

1. maja 1905 so se vršile volitve v okrajni zastop v Rogatcu. Zmagali so po hudem boju naprednjaki, katerih je bilo izvoljenih 13 proti 11 klerikalcem. Junija so bile občinske volitve v Črešnjevcu in so zmagali klerikalci (klerikalna blagajna ni bila popolnoma v red). Pri državnozborni volitvi Maribor-Ptuj so se potegnili naprednjaki za Wastiana, ki je bil tudi izvoljen in je dobil 1198 glasov. Julija 1905 so bile občinske volitve v Ormožu in so zmagali naprednjaki v vseh 3 razredih. 31. junija pa je dokončali veliki boj v Oplotnici, ki je trajal čez 2 leti, s zmago naprednjakov; prve volitve so bile novembra 1903; klerikalci so pod vodstvom župnika Breznčka grozno aleparili in tako „zmagali“; volitev pa je bila na napredni priziv ovržena in se je ponovila 31. dec. 1903; zopet klerikalna zmaga, ali zopet so bile volitve ovržene; junija 1905 šele so se vršile redne, postavne volitve in naprednjaki so zmagali v 2 razredih; dobili so v 1. razredu 11 (kler. 1 glas) in v 2. razredu 23 (kler. 26) in v 3. razredu 116 (kler. 86)... Oktobra 1905 so zmagali naprednjaki pri volitvah v okrajni šolski svet v Slov. Bistrici. Novembra meseca zopet so zmagali naprednjaki pri obč. volitvi v Podčetrtek in ravno tako v Cirkovčih. Decembra meseca pa so predrl v 1. razredu v Neuhausu naprednjaki, v II. pa klerikalci; istotakšen je bil izid volitev v Šotranju itd.

Huskanje in zatiranje odstrani klerikalcev je seveda tudi to leto svetlo. Junija 1905 je končal Križmarov „Slov. Stajerc“ in je bil Križmar sam zaradi tatvine zasledovan; zlomil mu je vrat dr. Jurtele, ki se je polastil tatovskega lista in ga vodi še danes... Zato so pričeli klerikalni duhovni raje zopet v cerkvi hujskati. In zopet bodi pribito, da tem ljudem niti smrtna postelja ni bila sveta. Dakas: Septembra 1905 ni hotel dati kaplan Močnik od sv. Tomaža pri Ormožu 76 letnemu veteranu Zelenjaku na smrtni postelji odvze, dokler ni mož obljubil, da ne bode več čital „Stajerca“, ako okrevali! Do take zverinske brutalnosti so torej zabredli v svojem fanazizmu prvaški duhovni Plodoviti klerikalne vzgoje seveda niso izostali: Septembra so bili ptujski potdržniki na nekem isletu od prvaških fantaziov s kamenji napadeni; 28. novembra pa je bil zopet slavnozborni prvaški dr. Brumen obsojen na 4 tedne zapora, ke. je iz političnega sovra tva nesramno zabl naprednjaka dr. pl. Plachgela. S tem je bil Brumen še 9 krat v kratki dobi obsojen zaradi častikraje... Omenimo naj še iz l. 1905 državnozborna volitev za okraje Celovec, Velkovec, Trg. Plibek in Kapla na Koroškem. Naprednjaki so kandidirali posvetnika Fr. S. Fetscha, klerikalci pa znanega prvaka G. W. F. S. Fetscha; zmagal je naprednjak z 2253 proti 2169 glasov.

Prdemu k zadnjemu letu naše kratke zgodovine, k letu 1906. To leto je zelo bogato na dogodkih ali valed pomanjkanja prostora zameremo omeniti le najpoglobitveje. Posebno važna

je akcija, katero je pričel naš list za nemški poduk. Kmetije so se odzvali našemu povabilo in vlagali prošnje in peticije za uvedenje nemškega poduka (tako n. p. v Sv. Antonu v Slov. Gor., Ptujška Gora, Velika Nedelja, Ham pri Ormožu, Sv. Ena pri Smarju itd.). Posebno ljut je bil in jo še boj za nemško šolo v Hrastrniku... Prvaki so imeli to leto zopet veliko smole. Že s prosincem je umrla atrupena „Süsteirische Presse“, ki je peljala v začetku najljutjeji boj proti „Stajercu“. Svečana je prišel klerikalni „konzum“ v Braslovču v konkurz. 27. prosinca je bil prvaki dr. Grossmann v Ljutomeru obsojen na 300 K globe, ker je žalil župana Turna. Istočasno so pričele izhajati „Slov. Pravice“, ki so letos „prominule“ in Jurteleov „Novi slov. Stajerc“... Maja meseca je moral nastopiti urednik „Dopolvine“ (sedanji urednik „Nar. Lista“) Vek. Spindler izjavo, ker je žalil g. Dohseta; v izjavi pravi Spindler, da so bili „Dopolvinini“ članki „hudobna izmišljotina in zavijanje“. Taki dogodki so klerikalce le še bolj razburili. 17. prosinca 1906 je povedal župnik Vurkel iz Dobja raz prižnice: „Za vselej prokleta bo tista hiša, v kateri se „Stajerca“ čita“. To je bil tisti župnik Vurkel, ki je tožil naš list in dopisnika kmeta Dernača, ki se je pa vstrahil naših dokozel in je tožbo umaknil ter raje plačal okoli 1500 K sodnijskih stroškov. Hud boj je peljal to leto „Stajerc“ proti kaplanu Rabuzi, pravemu tipu popovskih hujšakcev, in proti trboveljskemu županu Rošu, pravemu tipu brezvestnega „krištv“-prvaka; na vsa občitanja „Stajerca“ (in ta občitanja zadevajo kriminalne slučajne) sta obadva prraka še do danes odgovor dolžna... Avgusta meseca pa je uvedel župnik Vavpotič iz Podsedre novo taktiko; čital je „Stajerca“ raz prižnice... Itega meseca je pretepal župnik Valenko iz Polenčaka nekega starčka in mu razstrgal srajco... Medtem se je pa pričela urediti četa zopet nova prvaška stranka, — Spindlerjeva „narodna stranka“; tudi ta nova skupina nam je enako sovražna...

H koncu jaz zaželimo še par znamenitejših volitev iz l. 1906. — Junija meseca so zmagali naprednjaki sijajno pri obč. volitvah v Pobrežu pri Ptuj. Istočasno pa so propadli naprednjaki pri volitvah v Polčanah. Tudi v Slomah so zmagali klerikalci oktobra meseca in takoj poročali občinske doklade. Istočasno so se vršile volitve v celjski okolici, katerih se naprednjaki niso vdeležili radi neznosnih prvaških aleparij; pad pa se je vložila pritožba, ki doslej še ni rešena. Septembra so zmagali naprednjaki v Vareju in v sv. Trojici. Tudi se je vršila v tem času napredna zmaga pri okrajnih volitvah v Rogatcu. Obenem se je zgodila v Šotranju končna napredna zmaga. 8. nov. pa so zmagali naprednjaki pri volitvah v Peklju, decembra meseca pa so bili v Bregu pri Ptuj ednoglasno izvoljeni napredni kandidati... Glavni dogodek pa je bila državnozborna volitev iz V. kurije, ki se je vršila 29. maja. Naprednjaki so kandidirali gospodarja Wratschka, klerikalci pa kaplana Korošca, medtem ko je nova „čista“ stranka združevala svoje glasove ne ključarja Rebaka. Voljen je bil seveda Korošec, ali dobil je za 4499 glasov manj kakor so dobili klerikalci 1904. Napredni kandidat pa je dobil v kljub nedoseženemu nasilju čez 7000 glasov. Naslje klerikalcev je bilo grozno. Le par dokazov: Župnik Tombah je na prižnici kar norel in obročoval naprednjake; ravno tako je zlorabljal cerkev župnik Šeba iz Loke pri Zusnu in sledil son je župnik Pajtl iz sv. Rupreta; nadalje so divjali in z vere norca brili župnik Zdošek v Sv. Jurju ob Taboru, kaplan Lasbacher iz sv. Antona, kaplan Melbjoir iz Cirkovce, župnik Matija iz Žalca, župnik Oreskar iz Kapele pri Brežicah, kaplan Fink in Petrovič, kaplan Rosina iz sv. Jurja, župnik Sparhater iz sv. Petra nad Medvedovim selom, kaplan Močnik v sv. Tomažu; kaplan Stribec v Sv. Jurju ob Ščavnici, Rabuzi iz Skal (danes v sv. Jakoba) itd. O vseh teh se da dokazati, da so zlorabljali cerkev in vero in svoj poklic v politične namene.

Med tem pa je „Stajerc“ le še napredoval in novembra meseca je že naznanil svojim čitateljem, da postane z novim letom 1907 tednik...

Popisati bi morali tudi še napredno delovanje v okrajnih zastopih, zlasti v ptujskem (pod načelnštvom J. Orniča) in v zg. rad-

gonskem (pod načelnštvom F. Wratschka). Ali popis velikanskega tega dela bi potreboval posebno knjigo in prezeti moramo torej tudi važnejše točke. Koliko „konzumskih“ polomov smo morali pustiti neomenjenih, koliko manjših volitev in zmag! Zatorej naj napisem le še par statističnih podatkov:

Tekom sedmih let je razposlal „Stajerc“ 182 številki širom sveta; slabo računljeno pomeni to dva in pol milijona iztisov. Koliko gospodarsko koristnega čitva smo prinesli, to vedó odjemalci in to priznavajo danes tudi nasprotniki. Odločen in brezobziren (tudi glede sredstev brezobziren) boj proti „Stajercu“ so peljali in še peljejo sledeči listi: „Süsteir. Post“, „Slovenski Stajerc“, „Slovenske Pravice“, „Dopolvina“, „Gospodar“, „Naš dom“ (ki je bil edino proti „St.“ ustanovljen), „Mir“, „Novi slov. Stajerc“, (Jurtele), „Mladolovencec“ (Križmar), „Posavska straža“, „Narodni list“, „Südoöstr. Stimmten“, nadalje še vsi kranski prvaki listi in celo nemško-klerikalni ter drugi listi. Od teh 12 stajerskih listih, ki so imeli in imajo edini cilj, umoriti naš list so prvi trije že zapustili to solno dolino, „Mladolovencec“ je izginil brez sledu, „Dopolvina“ in „Miru“ se tresejo tla, „Narodni list“ in Jurteleov „Staje.“ pa imajo že vse, le naročnikov še ne... Kar je „Stajerc“ v začetku snovanja klerikalnih „konzumov“ pravil, to se je v velik meri uresničilo; ako vzamemo le poglobitve polome, moramo pribiti, da je propadlo tekem teh 7 let devetnajst klerikalno-prvaških za drug. Kako velikanske svote se je ljudstvu naravnost iz žepa ukradilo!... Pomembnejših občinskih volitev, katerih so se naprednjaki udeležili, imamo petindvajset, med njimi pet najst naprednih zmag; okrajnih volitev pet in 4 zmage, deželnozbornih volitev 5, državnozbornih 4... Zanimivo so obsojbe „Stajerc“ je bil le 2krat po 20 K globe obsojen, ker ni sprejel „poprakov“ po § 19. Klerikalci in njih listi pa so bili vedno zaradi častikraje obsojeni, in sicer: „Dopolvina“ (3 mesece), „Gospodar“ (14 dni), „Presse“ (100 K), kaplan Muršič (100 K), isti (100 K), Brumen (300 K), kaplan Šelamun (150 K), „Gospodar“ (100 K), Korošec za „Gospodarja“ (6 tednov), kaplan Zorko in brat (5, 2 dni), župnik Šegula za „Presse“ (2 meseca), župnik Sattler (10 dni), kaplan Koszoderec (48 ur), kaplan Murkovič (300 K), (Brumen 100 K, 300 K, 14 dni, 2 meseca itd.), dr. Grossman (10 dni); skupno so sedeli torej prvaki obročevalci (vse Brumenove kazni niti ne računamo) 10 mesecev in 9 dni ter plačali 1800 kron globe in velikanske stroške; poleg tega so morali v petih „izjavah“ svoje laži preklciti in za odpuščanje prositi; tudi so petkrat naprednjake tožili in ravno tolikokrat propadli... To so številke, ki označijo jasno hujskarijo teh ljudi!

Prišli smo do konca teh zapiskov. Velikansko je delo, velikanski so boji, katere so izvršili in zmagovito dokončali okoli „Stajerca“ združeni kmetje, obrtniki in delavci.

Ali še večji boji nas pričakujejo. Politično obzorje je postalo zopet temno, oblaki se zbirajo in klerikalni zmag dviga ponosneje svojo glavo... Proti klerikalizmu ne pomagajo slepi strelci, ne pomagajo prazne besede, ne pomagajo komplimenti in glačoravice... Prvaški klerikalizem je rak-ran našega naroda in le odločna brezobzirna operacija pomagala!

Ponosno trdim: Vse odprtne v klerikalno-prvaški trdajavi na Stajerskem in Koroškem posledice streljanja iz naših topov, iz „Stajerc“ kanonov... Mi naprednjaki smo bili edini odločni nasprotniki prvaškega klerikalizma, edini odločni zaščitniki gospodarskih interesov naroda, — in vse psovane nasprotnikov ne pomagajo čez dejstvo, da je postal „Stajerc“ z njegovo stranko tekem sedmih let velik in neprimamljiva javna moč...

In kar je dejal ljudski pesnik Preiligrat o pijavkah svojega nemškega naroda, — to naglašaj „Stajerc“ v vselem pričakovanju novih bojev in vrših besede prvaškemu klerikalizmu v obraz:

„Auf euren Thronen ward' ich steh'n
Und eure Scepter brechen seh'n...“